

slovenski čebelar

1

Letnik LXXXVII-Leto 1985

LETO 1873 — PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 1

1. januar

letnik 87

VSEBINA

Andrej Petelin: V novo leto 1985	2
Janez Pokljukar: Odbira čebel nek- kdaj in danes	3
inž. Marjan Debelak: Čebelarjeva opravila v januarju	4
Edi prof. Senegačnik: Nekatera eti- čna vprašanja čebelarjev	7
Franc Kolenc: Že zdaj se moramo pripraviti za novo sezono čebe- larjenja	11
Janez prof. Mihelič: Skrivnosti živ- ljenja čebel in čebelarjenja	14
France Jeras: Predavanja z velikim obiskom	15

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Janez Lavriša: Še en način plinjenja z varitanom	17
---	----

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

dr. N. Koeniger: Naravni nastanek sorodstvenih odnosov med čebela- mi	18
Martin Mencej: V pričakovanju čez miljon ton medu letno	22
Stane Sajevec: Insekticidi	23
Martin Mencej: Kako zmanjšati za- strupitev čebel zaradi pesticidov	24

IZ ZGODOVINE ČEBELARSTVA

Jože Zupan: P. P. Glavar, Lanšpre- ški gospod	26
--	----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Jože Kert: Čebelarско društvo Rav- ne na Koroškem je praznovalo 70- letnico delovanja in razvilo pra- por	28
--	----

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Aleš Mižigoj, dipl. oec.: Leto 1985 bo prineslo uveljavitev zakona po- nudbe in povpraševanja	II
Ivan Esenko: Pospeševalna služba v letu 1984	III
Boris Slavec: Pošiljanje medu v Medex	III
Ivan Esenko: Čebelarjenje v Črni gori	IV

Slika na naslovni strani: Sneg še pokriva travnike a toplo sonce že vabi čebele. Fo-
to: Oto Primožič

CONTENTS

A. Petelin: Into the New Year 1985	2
J. Pokljukar: The selection of bees once and today	3
M. Debelak: Beekeeper's occupations in January	4
E. Senegačnik: Certain ethical que- stions of beekeepers	7
F. Kolenc: Now already we have to prepare for the new season of bee- keeping	11
J. Mihelič: The mystery of bee life and beekeeping	14
F. Jeras: Lectures with a large audi- ence	15

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCE

J. Lavriša: Another way of gassing by Varitan	17
--	----

NEWS FROM THE BEE WORLD

N. Koeniger: The natural creation of the akin relations among bees	18
M. Mencej: Expecting over a million tons of honey a year	22
S. Sajevec: Insecticides	23
M. Mencej: How to reduce phe poisoning of bees because of pestici- des	24

FROM THE HISTORY OF BEEKEEPING

J. Zupan: P. P. Glavar — the Lord from Lanšperk	26
--	----

FROM THE SOCIETY LIFE

J. Kert: Beekeeping Society Ravne in Carinthia celebrated its 70 ye- ars of activity and unfolded its flag	70
---	----

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

A. Mižigoj: The year 1985 will bring forward the law of offering and demand	II
I. Esenko: Accelerating Service in 1984	III
B. Slavec: Sending honey to Medex	III
I. Esenko: Beekeeping in Monte- negro	VI

*Srečno in medeno
 novo leto
 1985*

želita vsem čebelarjem

ZČD in Uredništvo

PO 2865/87

V NOVO LETO 1985

Spet je leto za nami. Ocenjujemo, ali je bilo dobro ali slabo; hkrati se oziramo naprej v prihajajoče leto 1985. Največkrat rečeno: »Da ne bi bilo slabše, pa bomo že preživeli«. Ne gre samo za preživetje, napraviti moramo če ne večji, pa vsaj manjši korak naprej.

Čebelarji delamo tudi svoje zaključne račune. Pravzaprav smo jih naredili že ob koncu paše, ki se je ponekod podaljšala dolgo v jesen. Odpovedala je paša na akaciji, kostanjeva pa je bila kar dobra. Ponekod je bila zelo obilna gozdna paša, vendar so čebelarji imeli velike probleme pri točenju medu, ki se strdil v satju. Precej čebelarjev je pustilo neiztočene sate kar v mediščih.

Seveda tudi čebelarstvo ni izločeno iz velikih gospodarskih pretresov. Visoka inflacija, divjanje cen, nesorazmerja med cenami čebeljih pridelkov in repromateriala povzročajo težave tudi v čebelarstvu. Večajo se pridelovalni stroški, povrhu vsega se vedno bolj širi tudi »okupator varoa«, ki povzroča veliko dela in stroškov. Za zdaj jo še bolj ali manj uspešno držimo na vajetih.

V novo leto stopamo s precejšnjimi neznankami. Kako bodo divjale cene? Ali bo razkorak med cenami reprodukcijskega materiala in čebeljimi pridelki še večji? Veliki pridelovalni stroški in dragi prevozi vedno bolj ogrožajo predvsem tržno pridelovanje medu. Samoupravni položaj pridelovalcev ni zadovoljiv, ne odločajo o svojih pravicah in dolžnostih. Temeljito se bo potrebno spoprijeti s samoupravnimi in gospodarskimi problemi. Drugače bo popustilo zanimanje za tržno pridelovanje.

Z dobro organizacijo, pospeševanjem in izobraževanjem pa bomo sposobni opraviti marsikaj. Zato naj tudi Slovenski čebelar prihaja v vsako čebelarstvo hišo. Pridobiti moramo še nove člane kljub povišani članarini.

Čebelarji! Ohraniti moramo naše čebele za prihodnje čebelarstvo leto. Ne dopustimo, da nam jih uničuje varoza in druge čebelje bolezni. Ne povzročajmo škode samim sebi in tudi drugim z napačno uporabo zdravil. Zgledujmo se po dobrih primerih!

Vsem čebelarkam in čebelarjem, še posebej našim mladim čebelarjem po krožkih, želimo uspešno leto 1985, da bi zdravi in z zdravimi čebelami pridelali čimveč čebeljih pridelkov v svojo in družbeno korist.

Andrej Petelin

ODBIRA ČEBEL NEKDAJ IN DANES

JANEZ POKLUKAR
Kmetijski inštitut Slovenije

V slovenski čebelarški javnosti me malokdo pozna, saj se prvič oglašam v Slovenskem čebelarju. Že od nekdanj sem si želel, da bi se lahko poklicno posvetil čebelam. Vedel sem, da so to najbrž le težko uresničljive sanje. Letos pa se mi je uresničila dolgoletna želja — kmetijski inštitut Slovenije me je sprejel kot raziskovalnega sodelavca za selekcijo kranjske čebele.

Morda se bo kdo vprašal, čemu je sploh potrebno znanstveno delo pri odbiri matic. Vsak čebelar sam bolj ali manj uspešno odbira pri svojih čebelah. Slabše matice izloča, nove vzreja le iz boljših rodov v čebelnjaku. Uspehi so ob skrbnem in natančnem delu kar lepi. Z vsako odbiro pa je tako: uspeh je opazen do določene meje, potem pa je pritisk okoliščin dejavnikov že tako močan, da imamo dovolj dela z vzdrževanjem doseženega uspeha pri odbiri, to je selekcije. Nujno moramo imeti določen nov postopek pri odbiri, da že dosežene uspehe še izboljšamo. Vemo, da je kranjska v našem slovenskem prostoru domača in najboljša čebelja pasma. Cenjena je povsod po svetu. Zakaj je tako dobra?

Kranjska čebela je kot čebelja pasma že od nekdanj močno selekcionirana. Vemo, da so naši pradedje v jeseni zazimili le prvice s pevko in družice. Eno od nepisanih pravil je bilo, da naj za prezimitev namenjeni panji tehtajo 12—15 kg. Ob takem čebelarjenju je bilo doseženo predvsem:

- Vsako leto so izmenjali večino matic,
- Izločili so šibke družine,
- Izločili so najbolj pridne družine.

Z vsakoletno menjavo matic so si zagotovili kratko dobo med generacijami, kar pomeni hitrejšo prilaganje čebel zahtevam okolja in v do-

ločeni meri tudi čebelarjenju. Z vztrajnim izločanjem, to je trganjem panjev jeseni, so izločili vse neustrezne družine in prezimili res najboljše. Z izločanjem šibkih družin so opravljali negativno selekcijo — onemogčali so slabše matice. Praktične izkušnje so jim velevale, da čebele v preveč težkih panjih teže preživijo zimo. Z izločanjem teh družin pa so dosegli dva nasprotna učinka: izločili so bolj pridne medpasemske križance, hkrati pa omejevali razširjanje najboljših dednih zasnov znotraj same kranjske čebele. Bistveno pa je, da so izkristalizirali kranjsko čebelo.

V drugi polovici devetnajstega in v začetku dvajsetega stoletja je cvetela trgovina s čebelami. Naša sivka je po zaslugi marljivih izvoznikov trgovcev postala svetovno znana. To je bilo hkrati obdobje uvajanja močnih selekcijskih postopkov v živinorejo. Vsepovsod so oplemenjevali domačo z domnevno boljšo tujo pasmo. Učinek je bil v začetku velik, kasneje pa se je navadno porazgubil. Zaradi izvoza na Kranjskem čebel v glavnem niso oplemenjevali, ampak vzrejali le čiste sivke. To je bilo v tem obdobju tudi ekonomsko najbolj primerno. V prvi polovici dvajsetega stoletja se je čebelarstva tehnologija močno izboljšala. Množično se je uveljavil listovni AŽ panj, v določeni meri tudi nakladni panj. Omogočeno je bilo ojačevanje slabših družin s čebelami in zalego močnejših družin, kar pa je močno zabilisalo kvaliteto posameznih matic. Kljub temu pa so naši marljivi čebelarji skrbeli za pasemsko čistost čebel.

Anton Žnideršič je leta 1932 v »Slovenskem čebelarju« spodbujal tekmovanje med maticami. Hkrati pa je prof. Verbič ustanovil prvo plemenilno postajo v Kamniški Bistrici. Tej so

sledile še druge. Po vojni je V. Rojec obnovil in na novo ustanovil 10 plemenitih postaj. Cilji odbire so bili odbrani rodovi, ki naj bi močno prekašali druge rodove. Tovrstna odbira pa se je znašla v slepi ulici.

Nastopila so leta splošne blaginje, ko smo pozabljali na lastno proizvodnjo hrane. Bilo je očitno, da med mladimi ni dovolj zanimanja za čebele. Dozdevno je postajalo čebelarjenje vse bolj ljubiteljska dejavnost. Jasno je bilo, da je v takih razmerah vsak sam selekcioniral svoje čebele, da o kakšnem skupnem selekcijskem programu ni bilo govora.

Preseneča nas nekaj dejstev. V Sloveniji gojimo trenutno okoli 130.000 čebeljih družin. Poprečni pridelek medu je majhen — letno le 6—9 kg na družino. Po ocenah izkoriščamo le okrog 10 odstotkov naravnih danosti, pa vseeno uvažamo okoli 50 odstotkov medu. Stvari se resda izboljšujejo, vendar bo nam čebelarjem potrebna širša družbena akcija za oživljanje slovenskega čebelarstva. Vemo, da sta si zaradi podobne akcije pred nedavnim opomogli slovenska ovčereja in konjereja.

V dolgoročnem programu živinoreje za SR Slovenijo z dne 25. 6. 1984

je navedeno tudi čebelarstvo. Program predvideva med drugim, da bomo leta 2000 izkoristili vsaj 40 odstotkov potencialnih naravnih danosti s približno 290.000 čebeljimi družinami. Poprečni pridelek medu na družino naj bi se od sedanjih 6—9 kg povečal na 14 kg. To naj bi bil v glavnem rezultat načrtne odbire čebel na območju vse SR Slovenije.

Slovinci smo star čebelarški narod. Našo zgodovino krasijo velika imena: Anton Janša, Peter Pavel Glavar, Franc Rojina, Anton Žnideršič in še mnogi drugi. V zadnjih desetletjih pa smo dopustili, da so nas drugi narodi prehiteli tako v čebelarški praksi kot v znanosti. Potrebno bo mnogo trdega dela in mnogo sodelovanja slehernega čebelarja na Slovenskem, da bomo vsaj na določenih področjih ujeli korak z drugimi. Ustanovitev selekcijske službe za kranjsko čebelo pri kmetijskem inštitutu Slovenije je nedvomno pomemben korak naprej. Res pa je, da čaka nas slovenske čebelarje, velika, nezorana njiva pri odbiri čebel. Skrbno jo obdelujemo in si medsebojno pomagajmo. Na inštitutu se zavedamo, da brez čebelarjev nič ne moremo, zato prosimo za vaše sodelovanje.

ČEBELARSKA OPRAVILA V JANUARJU

INŽ. MARJAN DEBELAK

Januarja obračamo prve liste novega koledarja. Nov pa ni le koledar, temveč so novi ali obnovljeni tudi naši upi. Navadno že takoj po zadnji paši napravimo načrt, kako bomo v novi sezoni še bolje čebelarili kot doslej. Tako gre iz leta v leto in vedno ugotavljamo, da se lahko pri čebelah še vedno kaj naučimo in spoznamo. Morda je v tem tista čarovnija, da nam pri naših »marnih muhah« ni nikoli dolgčas in da nas navdušenje za čebele kar obseda. Nič zato, če v dobro

naših čebel velikokrat odkrivamo že davno spoznane skrivnosti. Čebelarjenje je vsako leto in z vsako čebeljo družino posebej odigrana velika igra na šahovnici. Vedno znova smo presenečeni nad novimi zapleti in rešitvami nastalih situacij.

Uredništvo Slovenskega čebelarja vsako leto na novo išče naslednjo »žrtev« za pisanje te rubrike. To pot je našlo mene in mi priporočilo, da med splošna navodila, ki se ponavljajo iz leta v leto, vpletem razgovor

o svojem, ali natančneje najinem načinu čebelarjenja. Pri tem mislim na svojega prijatelja Igorja Frančiča, s katerim družno meljeva čebelarске probleme.

Pisanje mesečnih opravil ali navodil bo letos zato pobarvano z najino teorijo in prakso o čebelarstvu. Značilnost mojega čebelarstva je v tem, da je malo čebelarstvo z okoli 300 kg »pridelanega« medu na leto v desetletnem povprečju od osmih plemenjakov (kar je letno okoli 37 kg odvzete ga medu na plemenjak). Čebelarim v več kot pol stoletja starih standardnih 9-satnih AŽ panjih v čebelnjaku brez prevažanja na paše. Pašni okoliš je povprečen, brez kostanja in hoje, akacije je samo za vzorec. Čebelarim tako kot kmet, ki ima čebele pri hiši, na svojem rojstnem domu, ki je na mrzlem Gorenjskem, nekaj nad 500 m nad morjem, blizu Blejskega jezera.

Za primerjavo in različne preizkuse, predvsem pa za razgovore ob čebelah, so zlata vredne tudi dve njegovi in ena moja čebelja družina v Ljubljani, sredi poseljenega Bežigrada.

Toliko za uvod. Zdaj pa k navodilom, da nam ne bo zmanjkalo nekoliko tesno odmerjenega prostora za to rubriko. Ker se je treba omejiti, predlagam, da se v letošnjem letu osredinimo predvsem na navajanje res poglavitnih mesečnih opravil, ki pridejo v poštev pri normalno oskrbovanih družinah-plemenjakih, naseljenih v AŽ panje. Vse pa obravnavamo ob postavki, da imamo več ali manj navadne vremenske, pašne in druge okoliščine, ki vladajo ta čas v naših krajih.

Preostalo potrebno znanje o čebelarstvu pa tako ali tako najdemo v čebelarskih listih in knjigah, kakor tudi pri prijateljih-čebelarjih in ob učenju na lastnih izkušnjah.

Januarja nimamo in ne moremo imeti s čebeljimi družinami *nobenega*

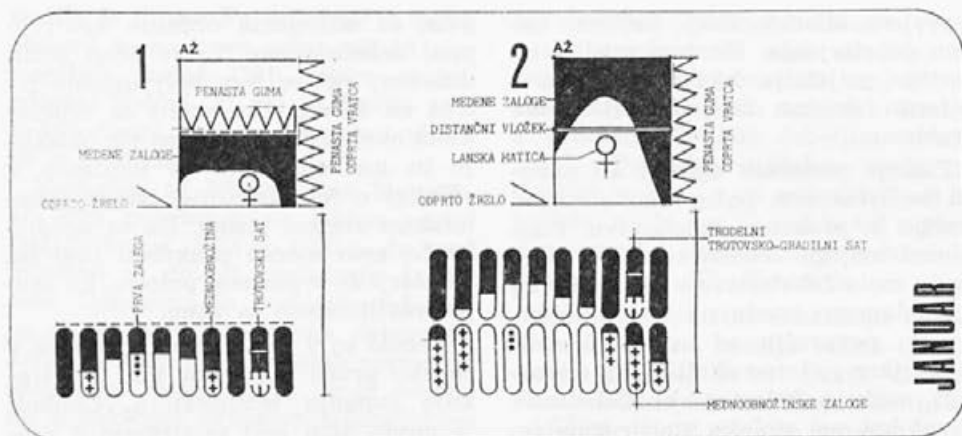
dela, če odštejemo občasno kontrolo pred čebelnjakom. To je eden tistih mesecev, »ki se tem bolj ugodno izteče za čebele, čim manj se čebelar mota okoli njih, čim manj jih obiskuje in nadleguje« — je napisano v »Knjigi o čebelarjenju«, našem čebelarskem svetem pismu. Da se ugodno izteče, smo morali poskrbeti tudi mi čebelarji že v poznem poletju, ko smo pripravili čebele za zimo.

Čebele so v tem mesecu stisnjene v zimsko gručo tako, kot jim to narekuje zunanja temperatura. Čimbolj je mrzlo, tem bolj se stisnejo v kroglo. Zimska gruča je kot živa harmonika, ki se razteza in krči, godec je pa mraz.

Sredi meseca januarja, včasih malo prej, včasih malo pozneje, prično pri nas na Gorenjskem mlade matice v močnih družinah zalegati. Čeprav pridem iz Ljubljane poredko k čebelah, sem se o tem lahko večkrat prepričal. Tako tudi 5. februarja 1983 (datum sem si zapisal), ko sem našel na bradah nekaj polmrtvih mladice. Tudi pri najinih ljubljanskih čebelah z Igorjem to redno opažava, zato je za naju 15. januar čebelarski praznik.

Značilnost, da nam matice *nagonsko* tudi na mrzlem Gorenjskem prično zalegati že v trdi zimi, ko ni najmanj pašne ali toplotne spodbude zunaj panja, si velja zapomniti za priložnost, ko bomo spomladi obravnavali vprašanje potrebnosti ali nepotrebnosti umetnega spodbujanja družin k obilnejšemu zaleganju.

Razmere se z zalego v panju spreminene. Temperaturo v jedru gnezda čebele dvignejo na 35—36 stopinj Celzija, kar je več kot 10 stopinj Celzija nad temperaturo v zimskem gnezdu brez zalege. Večja poraba hrane za ogrevanje in krmljenje zalege pa povzroči več neprijetne in škodljive vlage v panju. »Zato mora biti žrelo odprto, obod panja in zimska odeja pa prepustne«, so nam znali svetovati v naši že omenjeni čebelarski knjigi.

JANUAR

Tedaj z materiali, ki so bili na voljo in tudi zaradi predsodka, da mora panj pač biti zaprt, tega navodila čebelarji nismo mogli v celoti uresničiti

Danes to lahko naredimo, ko imamo na voljo industrijsko pridobljeno penasto gumo z visoko toplotno izolacijsko sposobnostjo in veliko prepustnostjo za prehod vlažnega zraka. Z njo popolnoma tesno (ker je guma prožna!) zapremo prostor med okenčema in vratci AŽ panja. To je važno, ker moramo *preprečiti prepih* skozi panj, ki bi nastal, če blazina ne bi popolnoma zaprla notranjega oboda panja. Vse skupaj bi bilo brez pomena, če bi tako zapažen panj imeli zaprt z vratci in vlaga ne bi mogla izhlapevati skozi blazino v čebelnjak. Torej moramo vrata odpreti ali pa kar sneti.

Ta način opaženja z odstranjevanjem vlage iz panja sva ugotovila z Igorjem leta 1978 kot rezultat razprav o nerešenih čebelarstvih vprašanih in ga najprej preizkusila pri svojih čebelah. Ker je bil učinek več kot zadovoljiv, sva priporočila takšno opaženje tudi drugim čebelarjem in zdaj se vsi, ki to uporabljamo, upravičeno pohvalimo z zdravim, toplim in suhim prezimovanjem čebel.

Opisani način uporabe penaste gume (pri odprtih vratcih) moram odsvetovati samo tistim čebelarjem, ki

morebiti prezimujejo čebele v umetno ogrevanem prostoru. V tem primeru pride do velike razlike med zunanjo temperaturo pred panji in temperaturo v prostoru za panjem. Posledica je prepih skozi blazino in seveda tudi skozi panj, če so vrata odprta, kar bi bilo pogubno za čebeljo družino.

Mesečna navodila bom pospremil s poenostavljenimi risbami, ki kažejo značilne vzorce stanja v panju za določen mesec. Upam, da bodo risbe razumljive, saj se bom potrudil s pojasnili.

Pozimi čebele same gospodarijo v panju in dogajanje v njem samo spremljamo v mislih in na risbi. Šele v toplejših mesecih pa bomo po potrebi in s premislekom tudi mi posegli v njihova domovanja. Tako si bomo ogledali vsak mesec čez leto v podobni vzporedni prikazi dveh najbolj značilnih in med seboj tudi najbolj različnih načinov čebelarjenja z družinami v AŽ panjih.

Prvi (levi) prikaz ponazarja mesečna dogajanja in vzorce ukrepov pri danes še vedno splošnem, navadnem načinu čebelarjenja s temi našimi priljubljenimi panji.

Drugi (desni) prikaz pa kaže dogajanja in ukrepe v primeru, ko želimo naše družine v AŽ panjih razviti in gospodarsko izkoristiti v veliko večji meri kot navadno.

Na januarski sliki vidimo v prvem primeru na zgornji risbi značilni pre-rez skozi družino, ki je zazimljena v plodišču AŽ panja. Odeta je nad rešetko in za okencem s tesno se prilagajočo penasto gumo pri odprtih vratih. Spodaj vidimo v poenostav-

ljeni obliki značilni pre-rez preko sato-v s prikazom razporeditve hrane in lego tridelnega trotovsko-gradilnega sata. Sredi meseca bi vsaj pri najbolj pridnih družinah že lahko našli prvo zalego.

NEKATERA ETIČNA VPRAŠANJA ČEBELARJEV

PROF. EDI SENEGAČNIK

(referat na Posvetovanju čebelarjev Ljubljana 84)

Na številnih regijskih posvetih, ki jih je imel tovariš predsednik preteklo leto po vsej Sloveniji, so ga čebelarji prosili, naj bi na srečanju slovenskih čebelarjev spregovorili tudi o tistih žgočih vprašanjih našega čebelarstva, o katerih molčimo ali jih vselej obidemo. Nihče se namreč noče lotiti občutljivih problemov naših čebelarjev, ki so moralno etične narave. Obravnavanja teh problemov se verjetno nihče zase ne loti prav zato, ker ne želi dregniti v osir, saj bi se moral spoprijeti s tem ali onim čebelarjem, ki bi se morda čutil prizadetega. Tovariš predsednik je zato želel, naj bi jaz kot eden izmed starejših čebelarjev in tudi prevaževalcev spregovoril o teh stvareh, ki so postale že res kar problematične in bi jih bilo treba vsaj osvetliti, če že ne začeti odpravljati. Moj namen ni, in to poudarjam že zdaj ob začetku, polemizirati ali koga žaliti in napadati. Pred vami bi rad razgrnil vso problematiko in skušal nakazati tudi poti, ki bi nas lahko popeljale k vsaj delni rešitvi.

Zadnjih deset let se je naše čebelarstvo silno razmahnilo. Zlasti bi lahko to rekli za naše prevaževalstvo. Kot gobe po dežju so se začeli pojavljati moderni prevozni čebelnjaki, s katerimi smo se zares uvrstili med sam svetovni vrh prevaževalcev. Čebelarji, in to pravi čebelarji, so žrtvovali vse, kar so imeli, mnogi so se celo zadolžili, da so si lahko omislili

moderno prevozno sredstvo. In prav je tako. Če že ni kdo drug dal priznanja tem podjetnim in sposobnim ljudem, jim ga dajmo sami na tem mestu. Ti ljudje so se odločili, da bodo s tem koristili ne samo sebi, pač pa tudi naši širši skupnosti. Venomer poudarjamo, da je treba zdaj, v stabilizacijskih časih, povečati predvsem pridelek hrane, ki naj bi jo celo izvažali. Med pa sodi med našo najbolj izdatno in zdravilno hrano. Še vedno ga pridelamo premalo zase, kaj šele za izvoz. Zato pomeni vsak nov prevozni čebelnjak kar lep prispevek k izboljšanju naših prehranskih razmer.

S sodobnimi prevoznimi čebelnjaki lahko dosežemo v eni sami noči najbolj oddaljena pasišča, vozila pa potem namestimo lahko na vsakem prostoru, medtem ko prej to ni bilo mogoče. Pri starem načinu prevažanja smo si morali že prej izbrati prostor za postavitev panjev in pri tem urediti tudi vse formalnosti, tako da ni bilo v zvezi s tem nobenih nevšečnosti. Omenil sem že, da postavimo danes lahko tovornjak kamorkoli, ne da bi prej poiskali zanj primeren prostor, kaj šele, da bi uredili tudi vse potrebne formalnosti, ki so tudi danes še kako važne. S tem v zvezi pa je nastala nova, žgoča problematika. Marsikak naš prevaževalec si namreč prav nič ne beli glave s tem, kam bo postavil svoj prevozni čebelnjak, ne upošteva nobenih oblastnih odredb in

predpisov posameznih čebelarških organizacij. Menijo, da bodo že našli prostor za svoje čebele tako kot drugi čebelarji. Zaradi take in podobne miselnosti in brezbržnosti je nastalo toliko težav, zapletov, preprirov, groženj in celo fizičnih obračunavanj, da je vse to vrglo kaj čudno luč na nekatere naše prevaževalce, ki se zares ne boje ne biriča ne hudiča. Naši čebelarski kolegi v sosedni republiki Hrvaški, kamor pretežno vozimo slovenski čebelarji čebele na pašo, jih imenuje »padalce« in pravijo zanje: »Noč ga je dala, noč ga je vzela«.

Naše oblasti so izdale posebne predpise in odredbe, po katerih se mora ravnati vsak prevaževalec, to pa zaradi tega, da bi se paša smotrno izkoriščala, da bi ne bilo na enem samem mestu preveč čebel in, kar je danes še posebno važno, da bi se ne širile čebelje bolezni. Oblastem so pomagale tudi naše čebelarske organizacije, ki so ponekod izdale še posebne krajevne predpise za dovoz čebel. Vse so bile pri tem širokosrčne in nikomur niso odklonile dovoza čebel, če je le imel veterinarsko potrdilo in zdrave čebele. Naj omenim na tem mestu čebelarsko društvo v Murski Soboti, v Novi Gorici, v Šoštanj, na Igu pri Ljubljani in še marsikje druge. Vse to so storile zaradi reda in discipline, saj pri kopičenju panjev res pride do različnih nevšečnosti, ki smo jih že omenili. Na Hrvaškem velja odredba, da je treba tri dni pred doselitvijo čebel javiti to pristojni občini in priložiti veterinarsko potrdilo. Na samem pasišču pa je treba označiti vozilo z natančnim naslovom prevaževalca, pri lastniku stojišča pa je treba pustiti kopijo veterinarskega potrdila. Seveda pa je že prej treba vse urediti z domačimi čebelarji, ki nam bodo svetovali, kje lahko namestimo svoje panje, da ne bi kakorkoli motili njihovih čebel. Potem se je treba pogovoriti tudi z lastnikom bodočega stojišča o primerni odškodnini in

morebitnem varstvu čebelnjaka. Vse to se da lepo urediti in za večino naših prevaževalcev to ni nobena težava. Nekateri izmed njih so se tako spoprijateljili z ondotimi čebelarji, da so nastale med njimi skoro sorodstvene vezi in zdaj vozijo stalno na ta pasišča. Domači čebelarji uredijo zanje tudi vse formalnosti. Priznajmo na tem mestu, da nam grede čebelarji v sosedni hrvaški republiki izredno na roko in nas vabijo na svoja pasišča, včasih celo v svojo škodo.

Žal pa vsi naši prevaževalci takih stvari ne cenijo. Ne zmenijo se za nobeno odredbo in predpis, pa tudi ne za želje domačih čebelarjev. Nič ni čudno, da povzročajo potem hudo kri ne samo med domačimi čebelarji, ki so jim pripeljali svoje prevozne čebelnjake kar pred nos, pač pa nastajajo spori tudi med slovenskimi prevaževalci, ki so legalno prišli na svoja pasišča. Nihče namreč nima rad, da mu kdo kar v neposredno bližino čez noč pripelje svoj čebelnjak, zlasti še, ker je imel z iskanjem pasišča in odškodnino lastniku kar precejšnje stroške. In tako smo zdaj pri korenini tega nepotrebnega zla, ki iz leta v leto zavzema večji obseg ne samo pri naših prevaževalcih, ampak tudi pri tistih v sosednih republikah. Treba bo nekaj ukreniti, saj je zaradi tega nastala že velika gospodarska škoda, ker so nevestneži zastрупili že več prevoznih čebelnjakov, drugim pa tako poškodovali vozila, da niso bila več primerna za vožnjo. Pa pogledjmo nekaj takih primerov:

Pripovedovali so mi, da se je letos na akacijevi paši na Primorskem, baje nekje pri Branici, nabralo kar 20 tovornjakov, ki niso vedeli ne kod ne kam, čeprav je čebelarsko društvo vsakemu prosilcu dodelilo pasišče.

Pri neki bencinski črpalki v Slavoniji se je prav tako nabralo več tovornjakov. Čebelarji so ugibali, kam naj bi jo ubrali. Očitno si nihče ni prej uredil ničesar za svoje pasišče.

Pred kakima dvema letoma je neki slovenski čebelar čez noč postavil dva prevozna čebelnjaka na že tako preobremenjeno pasišče nekje pri Vараždinu. Domači čebelarji so zjutraj strmeli in hoteli odpeljati svoje čebele. Na vozilih teh dveh prevoznih čebelnjakov pa ni bilo nobenega naslova. Čebelar je celo snel registrske tablice, da bi ga tako nihče ne našel. Medtem pa se je zgodilo nekaj nezasišanega, kar so domači čebelarji silno obsojali. Neki brezvestnej je vse čebele zastrupil. Kot sta tovornjaka prišla čez noč, tako sta čez noč tudi izginila in nihče se ni javil ali zahteval preiskavo in odškodnino za uničene čebele.

Pred leti sem v Bosanskem Grahovu videl tovornjak nekega čebelarja iz okolice Ljubljane. Postavil je vozilo kar na križišču dveh cest. Ves promet so morali preusmeriti, dokler niso našli čebelarja, ki je čez noč namestil tam svoj čebelnjak.

Potem pa je jadno odšel, ne da bi se s kom pogovoril ali predložil kaka potrdila.

Še in še bi lahko govoril o takih in podobnih primerih in tudi vi, tu navzoči čebelarji, bi vedeli marsikaj povedati. Morda bi povedali tudi to, da vam kak čebelar za svojih pet ali deset panjev ni dovolil pripeljati čebel na pašo, čeprav je pasišče izdatno in bi bilo tam lahko sto panjev ali še več. Prav gotovo vas bo pretresel tale dogodek. Blizu Gline na Hrvaškem je čebelar, ki ima le pet košev, zastrupil kar tri prevozne čebelnjake, v katerih je bilo okrog 300 panjev. Možu se doslej še ni zgodilo nič, ker mu tega ne morejo dokazati, zavarovalnica pa si je oprala roke, češ da zavarovanje ni vključilo tudi morebitne zastrupitve. Solidarnosti čebelarjev se je treba zahvaliti, da so ti trije čebelarji kmalu spet napolnili svoje čebelnjake in tako preboleli to zares hudo izgubo.

Prav gotovo postavljajo taki prevaževalci v kaj čudno luč naše sloven-

ske čebelarje, ki vozijo čebele na pašo bodisi po Sloveniji ali pa tudi v sosedne republike. Ni čuda, da v sosedni republici Hrvaški nimajo najboljšega mnenja o takih prevaževalcih, saj pogosto slišimo tudi očitke, da so nekateri prevaževalci velike »škrtrice«, saj se ne zmenijo za kako primerno odškodnino in jih navadno vzame noč. Seveda s tem ne delajo uslug drugim slovenskim čebelarjem in tudi ne slovenski čebelarski organizaciji. Pri tem omenjajo »dobrosrčne slovenske čebelarje«, ki so natočili tono ali več medu, lastniku zemljišča pa ga dali dva ali pa tri kilske kozarce.

Kaj bi lahko tu spremenili, kako bi morda ukrepali, da bi ne bilo več takih primerov? Vsekakor je treba iti po tisti poti, ki jo že od nekdaj ubirajo naši pošteni prevaževalci. Za vsako pašo se je treba temeljito pripraviti. Če že nimamo zvez s čebelarji domačini, ki bi nam to uredili, moramo brezpogojno sami na pot in si poiskati zaželeno pasišče. Pogovoriti se je treba z ondotnimi čebelarji, javiti veterinarju in se oglasiti tudi na občini. To je formalna plat, ki jo je treba vsekakor urediti.

Zdaj pa se je treba pogovoriti tudi z lastnikom bodočega stojišča, kjer bo stal naš čebelnjak. Pri tem ni treba prav nič skopariti in se pogajati, če so ljudje pripravljeni, da nas sprejmejo. Doslej še nismo nikoli razpravljali o tem, kolika naj bi bila odškodnina. Čebelarji smo ljudje kot vsi drugi in imamo ozka ali široka srca. Zato se bomo verjetno zamerili svojemu čebelarskemu sosеду, če bomo dali morda preveč. Ozmerjali nas bodo za razsipneže, ki razvajajo tamošnje kmete. Nihče nam v našem listu še ni povedal, kolikšna naj bi bila ta odškodnina. Vsakdo je dajal po svoje, eden več, drugi manj, tretji malo ali pa nič. Ne dolgo tega pa je v avstrijskem čebelarskem listu *Bienenvater* njegov urednik Tropper odgovoril ne-

kemu čebelarju takole: »Sprašujete, koliko bi dali kmetu za odškodnino, ker ste pripeljali k njemu čebele na pašo. Ne bo preveč, če mu daste od panja četrt kilograma medu ali pa enakovredno nadomestilo v denarju. Če pa ostanete stalno pri njem, pa to količino povečajte tako, da bo prav za oba.«

No, naj tule povem, da delam jaz tako že od nekaj. Ljudje, pri katerih imam čebele, so zelo zadovoljni in kar udomačil sem se že povsod. Nikjer nobenih problemov. Morda dam kdaj še več; plačam tudi takrat, kadar ni paše, saj lastnik zemljišča ni nič kriv pri tem. To, kar sem omenil, naj bo nekako merilo, ki ga potem lahko po svoji volji spreminjamo. Odklanjam pa metode nekaterih preveč vase obrnjenih prevaževalcev, ki se s svojim leporečjem zahvaljujejo, trdeč, da pri »tako dobrih ljudeh še niso bili, da so čudoviti, da takih ni na svetu. Hvala vam, stokrat hvala, in nasvidenje drugo leto«. Taka zahvala je bila pa tudi vse; niti kozarca medu niso pustili kmetu. Ko so potem taki prevaževalci odšli, so nas domačini očitajoče pogledavali in rekli: »Dragi profesore, ovakvih ljudi niste trebali dovesti ovamo.«

Priznajmo, da tiči v tem tudi jedro našega današnjega razmišljanja in moralno etičnega problema. Koliko naj damo? Prav gotovo ne bomo razsipali in zapravljali, saj smo čebelarji znani kot varčni ljudje. Skopariti pa pri tem ni treba, če je našim čebelicam dobro, če jih celo varujejo in smo lahko brez skrbi zanje. Takim lastnikom zemljišča, kmetom dodajmo še kak stotak ali pa darilce v obliki kave ali kake steklenice. Prav gotovo bomo odklonili pretirane zahteve nekaterih lastnikov zemljišč. V Liki so zahtevali in še zahtevajo kar po 5 ali 6 milijonov za odškodnino. Neki Ličan je zahteval, naj mu prevaževalec iz Slovenije, kjer, imamo vsega dovolj, pripelje ostrešje in

strešno opeko za novo hišo. — Prav zato je važno, da se prej pogodimo in o vsem pogovorimo, morda tudi o varstvu čebel. Ne smemo jih puščati kar tako, kajti zadnja leta so se dogajale vse mogoče stvari. Nekaterim so dobesedno demontirali tovornjak s kolesi vred, drugim porezali gume, razbili stekla in odnesli celo komandno ploščo. Ali ni bolje žrtvovati nekaj tisočakov za varstvo, kot pa potem dajati milijone za popravila? Ali se ne bi naši čebelarji dogovorili in na obširnih pasiščih dežurali vsak nekaj dni? Iz prakse pa vem, da je to nemogoče, ker ima vsak prevaževalec svoje interese.

Menim, da bo vse omenjeno kar dobra šola za tiste čebelarje, ki so še začetniki in bi se radi prej ali slej odpravili na pot v sosedne republike. Ni jih malo, ki so šele začeli zajemati čebelarstvo učenost z veliko žlico, pa že hočejo na kaj tvegano, utrudljivo in nevarno pot, ki izmuči celo izkušnega prevaževalca. Brez potrebnega znanja in prakse naj se čebelar ne loti in ne tvega takih poti. Vse to pa velja predvsem za čebelarske »pustolovce«, ki bi radi brez vsake čebelarske izobrazbe čez noč obogateli, pa so zato prodali del svojega imetja, opustili celo svoj poklic ali obrt in kupili prevozni čebelnjak. Spet pripominjam, da ti ljudje nimajo nobene čebelarske prakse. Nekateri izmed njih so že v prvem letu dočebelarili, drugi pa pozneje ali pa še bodo. Zanje zares velja tudi tisti stari pregovor naših čebelarskih prednikov, da muha ne da kruha. Kdor nima svojih čebel rad, ta bo kmalu dočebelaril, zlasti pa prevaževalec. Samo on ve, koliko truda, fizičnih naporov, razočaranj in stroškov zahteva en sam prevoz, nato pa morda ob vsem tem doživi še neuspeh. Prevaževalec ve, da je med grenak. Pustolovcem vsake vrste pa bo v čebelarstvu trda predla. Naj se le zavedajo, da čebele tudi drugače pikajo!

Pa vendar je naša ožja in širša domovina zelo bogata z različnimi pašišči, ki ostajajo marsikje neizkoriščena, ker pač ni čebel. Zato je prav in tudi naša dolžnost, da jih izkoristimo. Seveda pa je treba vse to delati v določenem redu, disciplini in z razumevanjem. Vem, da je med vami mnogo mladih čebelarjev in tudi že izkušenih, ki bodo danes ali jutri lastniki različnih vrst prevoznih čebelnjakov. Dobrodošli v veliki družini slovenskih prevaževalcev! Toda še preden si bodo omislili prevozno sredstvo, naj se temeljito seznanijo s čebelarjenjem, kajti le dobro poučen čebelar bo lahko dober in uspešen prevaževalec. Morda bi si mladi čebelarji poiskali kakega mentorja — prevaževalca, ali pa si našli dobrega tovariša čebelarja, da bi šla skupaj na pot. To bi bilo zelo lepo in koristno za oba. Žal pa nam izkušnje

kažejo, da se je doslej le redkokatera čebelarska prevaževalska tovarišija obnesla. Prej ali slej je prišlo do nesoglasij in družba se je razšla, največkrat zaradi muhavosti in sebičnih interesov posameznikov. Še danes ne vem, kako bi si pojasnil tole značilno potezo naših čebelarjev: kaka nesreča ali slaba letina še nekako družijo čebelarje. Ob prazni skledi se nekako razumejo, ob polni pa se pogosto sprejo in razidejo. Res je škoda tem večja, ker si postanejo včasih celo sovražni.

Menim, da sem dovolj nazorno razgrnil pred vami naše čebelarske probleme, ki so, kot vidite, tudi boleči. Morali jih bomo začeti zdraviti s pravo človeško razsodnostjo in morda bi čimprej nakazali smernice za tisto pravo pot, ki bo skušala vsaj delno urediti tudi to problematiko:

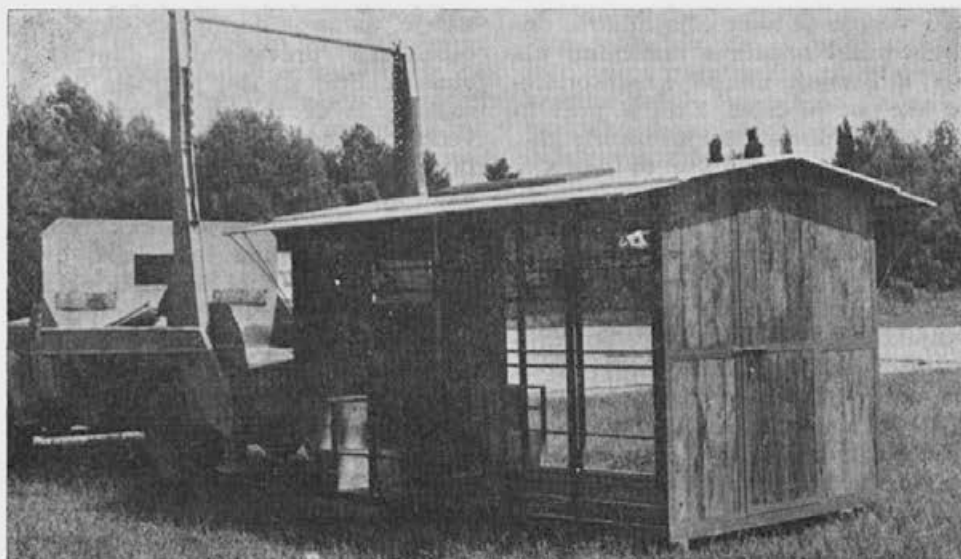
ŽE ZDAJ SE MORAMO PRIPRAVLJATI ZA NOVO SEZONO ČEBELARJENJA

FRANC KOLENC

Ko v zimskih mesecih, še posebno v januarju, čebele počivajo, mirujejo, stisnjene okoli matice v zimski gruči, in čakajo novega življenja s položitvijo prvega jajčeca, se moramo čebelarji načrtno pripravljati na novo sezono čebelarjenja. Delo s čebelami je treba pripraviti in načrtovati, se odločiti, katere čebelje pridelke bomo poleg medu še pridelovali, komu jih prodajali, ali bomo razširili čebelarski obrat, ali bomo prevažali na paše itd.

Glede na vedno slabše pogoje čebelarjenja zaradi raznih agrotehničnih ukrepov v kmetijstvu, pogostega škropljenja s strupenimi pripravki, škode, povzročene po VAROI, ki skrajšuje življenjsko dobo čebel, muhastih vremenskih razmerah in še drugih okoliščin moramo biti čebe-

larji strokovno pripravljani, če želimo imeti vsaj minimalno povrnjeno delo in trud s čebelami. Brez načrtnega dela je danes obsojen na neuspeh vsak gospodarski obrat, kaj šele čebelarjenje, ki je povsem odvisno od vremenskih, podnebnih, zdravstvenih in drugih razmer. Ugotoviti in oceniti moramo uspeh ali neuspeh čebelarjenja v lanskem letu ter dobre in slabe strani našega dela. Čebelarska letina je bila lani nekako povprečna, pojavila se je gozdna mana, ki je skoraj povsod trdila med že v satju. Če maninega medu nekateri niso umaknili iz plodišča, kjer prezimujejo čebele, se je bati, da bo že zgodaj spomladi razsajala griža in se vzporedno pojavila bolezen NOSEMA. Ta nam bo do skrajnosti oslabil čebelje družine in moramo biti že zdaj

Povečanja čebeljih pridelkov ne bo brez prevažanja čebel

pripravljeni, da takoj, ko se bo temperatura zraka dvignila nad 12°C — to bo že lahko v marcu — ugotavljamo zdravstveno stanje in imamo pripravljena zdravila. Mogoče bodo spet težave glede nabave antibiotikov, kot sta FUMIDIL ali FUMAGILIN, ki sta iz uvoza, bomo pa zato pripravili domača, tudi učinkovita zdravila proti noseči, kot sta česnov odcetek ali pelinov izvleček, ki ga dodajamo pri krmljenju med sladkorno raztopino. Oba sta zelo učinkovita proti griži in noseči. Zavedati se moramo, da je griža, ki je skoraj vedno povezana z nosečo, zelo zahrbtna bolezen, ker ne dovoljujeta spomladi, da bi se čebelje družine hitro številčno razmnožile in bile pripravljene, da izkoristijo prve paše. Take čebelje družine, če že ne odmrejo, si komaj opomorejo malo pred kostanjevo pašo. S tem smo čebelarji, ki čebelarimo na stalnem mestu, izgubili prvo točenje medu, prevaževalci pa kar dvoje točenji: prvo na oljni repici in drugo na akaciji.

Glede na to, da MEDEX Ljubljana, obrat Kooperacija odkupuje po-

leg medu še druge čebelje pridelke, kot so: cvetni prah, propolis, matični mleček, vosek in med v satju, moramo že zdaj take pridelke načrtovati in se pripraviti na pridelovanje še teh. Zato se moramo do pomladi strokovno usposobiti. Za cvetni prah nabavimo osmukalnike, za vosek pripravimo gradilnik; za matični mleček pa je treba nekoliko več strokovnosti in pripomočkov, če želimo imeti uspeh. Strokovno se usposabljam o iz čebelarških knjig, še bolje pa s tečaji, ki jih bosta za kooperante organizirala Zveza čebelarških društev Slovenije in Medex Ljubljana. O tečajih in prijavi bomo obveščeni v strokovnem listu Slovenski čebelar.

Kdor še ni kooperant MEDEXA, pa bi lahko bil, se naj pozanima za pogoje kooperacije in sklene kooperacijsko pogodbo o prodaji čebeljih pridelkov. Medex pa bo ponudil novemu kooperantu ugodne kreditne pogoje, preskrbel krmilni sladkor in dal druge ugodnosti.

Že zdaj se je treba pripraviti na stimulatívno pitanje čebel zgodaj spomladi, da se bodo tako čimprej šte-

vilčno razmnožile. Odločiti se moramo, kako bomo stimulirali čebelje družine: ali bomo nabavili pogače, uporabljali sladkorno raztopino in, kar je najboljše, razredčeni med. Najpogosteje in najlažje je uporabljati sladkorno raztopino, ki jo nalivamo v pitalnike po 1/4 litra vsak drugi ali tretji dan. Sladkorna raztopina naj bo pripravljena nekaj dni prej; Zaradi razkrajanja — fermentiranja — ji dodamo na liter po 1 gram mlečne kisline, ker s tem olajšamo delo čebelam pri kemični spremembi trsnega sladkorja v sadni ali grozdni sladkor. Veliko nas je čebelarjev, ki imamo še nekaj polnih satov strnjenelega maninega medu, ki smo ga v septembru umaknili iz plodišča in čebele dopitali s sladkorjem. Take sate lahko uporabimo za špekulativno pitanje na zalego s tem, da jih dodamo odkrite čebeljim družinam na kraj gnezda. Še bolje pa je, da jih namočimo v precej vročo vodo za 24 ur, nato na točilu izpraznimo, tej raztopini, če je preredka, dodamo še nekaj sladkorja in nato po obrokih nalivamo v pitalnike.

Poskrbeti moramo še za vosek, ki ga bomo zamenjali za satnice ali pa jih sami napravili. Zato bomo prekuhali staro satje v čisti vosek, pripravili zadostno število zažičenih satnic — saj moramo obnoviti vsaj tri sate na panj — da jih bodo čebele pričele graditi že ob cvetenju česnje in kasneje akacije ter travniške paše. Satnice so zdaj izredno drage; zato bomo poiskali vsak drobec voska v čebelnjaku in panjih.

Nadalje je posebno važno, da pregleđamo naše celoletne zapiske o vsaki čebelji družini. Ugotovimo starost matic in napravimo načrt, koliko matic bo treba med letom zamenjati. Za zamenjavo bomo določili vse matice, ki bodo stare dve in več let in tiste, ki so bile v preteklem letu ocenjene za slabe. Zaradi spremembe krvi se je treba odločiti za nakup

mladih matic pri vzrejevalcih matic ali pa jih bomo naročili pri MEDEXU v Ljubljani. Matica igra izredno veliko vlogo pri uspešnem čebelarjenju, pa moramo občasno kupiti nekaj selekcioniranih matic pri oddaljenem vzrejevalcu, da s tem v čebelnjaku menjamo kri, saj večkratno sorodstveno parjenje matic z domačimi troti sčasoma degenerativno vpliva na sposobnost in delovno vnemo čebeljih družin.

Posebno važna je priprava za spomladansko zatiranje čebeljih kužnih bolezni. Omenili smo že nosemo, pa je treba pomisliti še na zajedavca VAROO, ki skrajšuje življenjsko dobo čebel. Zato bomo nabavili zdravila ali predpisana dimna sredstva, s katerimi bomo zgodaj pomladi, ko bo v panjih še malo zalege, dimili vse panje proti pršici varoi. Brž ko bo zunanja temperatura zraka nad 10° C, moramo biti pripravljeni s kadičnikom in dimnim sredstvom, da po navodilih, ki so priložena zdravilom, dimimo, uničimo VAROO in tako hkrati podaljšamo življenjsko dobo čebel. Spomladi moramo skrbeti, da čebele, ki so preživele zimo, čim dlje živijo. Veliko vlogo pri tem igra ta voda in napajalnik, ki ga pripravimo tako, da bo ob strani čebelnjaka ali stojišča nakladnih panjev že v sredini februarja, po možnosti s tekočo vodo ali pa naj bo voda vsaj začasno v koritu. Čebele nujno potrebujejo vodo za razvoj ličink in če ni vode v bližini, morajo ponjo na bolj oddaljeno mesto. S tem je čebela izpostavljena nevarnosti zaradi mraza, mrzlih vetrov itd. Tako se zgodi, da v zraku otrpne, pade na tla in umre.

Prevaževalci morajo imeti že pri prvem prevozu veterinarsko potrdilo o zdravstvenem stanju čebel in zato morajo pravočasno pripraviti vzorce mrtvic, ki jih pošljejo pristojnemu veterinarskemu zavodu zaradi potrdila o zdravstvenem stanju čebel.

SKRIVNOSTI ŽIVLJENJA ČEBEL IN ČEBELARJENJA

JANEZ MIHELIC prof.

(Izšla je nova knjiga Mladi čebelar v zbirki Igra in delo)

Naša znana založba Mladinska knjiga iz Ljubljane nas je konec leta 1984 presenetila z izdajo knjige o čebelah in čebelarjenju z naslovom Mladi čebelar, ki jo je izdala v zbirki Igra in delo. Avtor knjige in fotografij je Janez Gregori, biolog, velik ljubitelj čebel, ki se je ljubezni do teh malih marljivih žuželk nalezl že v mladosti od očeta. Ta je čebelaril na domu v Podkorenu, kjer čebelarji tudi avtor.

Knjiga Mladi čebelar je namenjena predvsem mladim, kar je razvidno že iz naslova, vendar jo bo z veseljem prebral in z njo dopolnil svojo zbirko knjig tudi marsikateri starejši čebelar. Knjiga je namreč opremljena z 89 barvnimi slikami, ki so izredno nazorne in vsebinsko bogate, tako da se po tej plati ne more z njo meriti nobena druga knjiga o čebelarstvu, ki so jo do zdaj izdali pri nas. Isto velja tudi za kvaliteto posnetkov.

Knjiga obsega 63 strani velikega formata in je razdeljena na več poglavij. Najpomembnejša so: Spoznajmo čebele, Čebelarjenje, Čebele in paša, Čebelar zdravnik in varuh, Čebelarjev koledar, Pregled najpomembnejših medovitih rastlin, Slovarček čebelarških pojmov in izrazov ter Znanstvena imena.

V poglavju Spoznajmo čebele, ki je opremljeno s skicami, je avtor v jedrnatih in preprostih besedah opisal vse člane čebelje družine, njihove značilnosti, zgradbo in vlogo in življenje čebel v enem letu. Najbolj obsežni del knjige zajema poglavje Čebelarjenje. Ravno v tem poglavju avtor mlademu bralcu — čebelarju začetniku izredno privlačno opisuje lepote in težave čebelarjenja. Poučigi o osnovah tehnologije čebelarjenja. Marsikateri osnovnošolec in sred-

nješolec bo prav zaradi razumljivega prikaza čebelarjenja dobil voljo in zbral dovolj poguma, da bo pričel čebelariti. Knjiga bo tudi vsakega mladega čebelarja začetnika obvarovala največjih napak, zaradi katerih marsikateri izgubi svojo prvo čebeljo družino in z njo tudi veselje do čebelarjenja. Lahko pa bi jim postalo zanimivo, omogočilo dodatni dohodek ali celo dejavnost, s katero bi se preživljali.

V tem poglavju bo mlad čebelar dobil vse potrebno znanje o panjih, čebelnjaku, čebelarskem orodju, stojišču za nakladne panje, čebeljih pridelkih, osnovnih čebelarjevih opravil, o ropanju čebel, preprečevanju rojenja in še mnogo drugih koristnih napotkov, ki so nujni za uspešno čebelarjenje.

V poglavju o čebelji paši je avtor napisal »Čebelja paša ni vsako leto enaka, ampak se močno spreminja«. Prav s tem stavkom je lepo poudaril pomen poznavanja paše in hkrati opozoril mladega čebelarja, naj ne pričakuje vsako leto polnih loncev medu. V nadaljevanju je opisal vse najvažnejše paše pri nas, tako nektarne kakor tudi gozdne paše. Seveda je v tem poglavju, sicer na kratko, opisal tudi prevažanje čebel na paše, kar pa mlademu čebelarju zadostuje. V poglavju Čebelar — zdravnik in varuh so na kratko obdelane vse štiri čebelje kužne bolezni, sovražniki čebel in škodljivci — predvsem voščeni molj. V Čebelarjevem koledarju so le v nekaj stvkih opisana osnovna opravila, ki jih moramo opraviti pri čebelah v posameznih mesecih v letu. Posebno zanimivost predstavljata zadnji dve poglavji, ki sta prav za čebelarje začetnike zelo pomembni. Pregled najpomembnejših medovitih

rastlin pri nas in čas njihovega cvetenja vsebuje imena rastlin in me-sece, v katerih cvetijo, ter devetnajst barvnih slik nekaterih opisanih rastlin. Drugo pomembno poglavje pa je Slovarček čebelarških pojmov in izrazov, ki bo dobrodošel pripomoček zlasti tistim, ki se prvič srečujejo s čebelarškimi strokovnimi izrazi; teh pa je v čebelarstvu veliko.

Knjiga bo nedvomno zelo uspešno zapolnila praznino, ki je do zdaj zevala na področju čebelarške literature za mladino, saj je pisana dovolj po-

ljudno in na visoki strokovni ravni, hkrati pa z bogatim barvnim slikovnim materialom zelo privlačno popularizira čebelarstvo, saj jo bo z veseljem prelistal tudi tisti, ki se za čebelarstvo ne zanima. Prav to pa je dokaz, da je knjiga dobra in ustrezna širokemu krogu bralcev.

Tudi cena knjige glede na kvalitetni papir, lepo opremo in množico barvnih slik ni pretirana, znaša namreč 980.— din in je v prodaji v vseh knjigarnah.

PREDAVANJA Z VELIKIM OBISKOM

FRANCE JERAS

Posveti ob vsakoletnih čebelarških razstavah na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču so razumljivo najbolj množični shodi čebelarjev in tudi strokovno izobraževalno najpomembnejše prireditve. Zaradi zanimive osrednje lokacije pa so velike pozornosti in obiska deležna tudi predavanja, ki jih že nekaj let zapored čebelarji obiskujejo v Iskrini poslovni stavbi na Trgu revolucije v Ljubljani. Organizator teh predavanj je bila ljubljanska čebelarska družina. Ta se je potem, ko so bile tudi v ljubljanskih občinah ustanovljene občinske čebelarске zveze, preoblikovala v Čebelarsko društvo Ljubljana Center.

Program petih predavanj minulo zimo, ki ga je pripravilo omenjeno čebelarsko društvo, je očitno dobro zadel prav tista tematska področja, ki so za čebelarje najbolj zanimiva. Poprečno je na vsakem predavanju sodelovalo po 114 čebelarjev. Ob teh predavanjih, ki jih je obogatila razprava, je tekla beseda o Grajševem panju, o novostih v čebelarstvu, o vzreji matic in o lastnosti medu. Še najmanj je bilo zanimanja za zadnjo temo, če ocenjujemo po številu ude-

ležencev. Daleč največje pozornosti je bila seveda deležna tema Varoza in čebele. Predavanje in razpravo je poslušalo kar 132 udeležencev.

Na omenjena predavanja v Ljubljano nikakor ne prihajajo le čebelarji iz ljubljanskih občin. Na seznamih navzočih so tako čebelarji iz ožje okolice (Škofja Loka, Komenda, Domžale, Kamnik, Litija, Vranksko) kot tudi iz oddaljenih krajev (Bled, Mojstrana, Loški Potok, Postojna, Ilirska Bistrica, Ajdovščina, Sežana).

V Čebelarskem društvu Ljubljana Center se zavedajo lokacijske prednosti, ki jo je mogoče izkoriščati na izobraževalnem področju. Serijo štirih strokovnih predavanj pripravljajo tudi za tekočo zimsko sezono. Že zdaj je znano, da se bodo februarja, ob četrtkih v Iskrini poslovni hiši zvrstila predavanja o čebelarjenju v Fararjevem panju, o čebelarjenju v dvo-tretjinskem nakladnem panju, o prognozi gozdnega medenja in o čebeli ter čebelji paši (spremljano s prikazom diapozitivov). Razen tega pa bo društvo pripravilo tudi debatni večer o čebeljih boleznih, zlasti še o izkušnjah pri zatiranju varoze.

VABILO NA PREDAVANJA

Čebelarstvo društvo Ljubljana Center vabi čebelarje na predavanja po naslednjem razporedu:

1. Anton Rozman: Čebelarjenje v panju z 2/3 naklado — v četrtek 7. 2. 1985 ob 17. uri.

2. Franc inž. Šivic: Čebela in čebelja paša prikazana z diapozitivi v četrtek 14. 2. 1985 ob 17. uri.

3. Dušan Švara: Prognoza gozdnega medenja — v četrtek 21. 2. 1985 ob 17. uri.

4. Uroš inž. Vidmar: Čebelarjenje v Fararjevem panju — v četrtek 28. 2. 1985 ob 17. uri.

5. Okrogla miza o čebeljih boleznih — v četrtek 7. 3. 1985 ob 17. uri.

Predavanja bodo v dvorani poslovne zgradbe ISKRA, Trg Revolucije 3, v Ljubljani (vhod iz vzhodne strani, nasproti Ljubljanske banke)

ČEBELARSKO DRUŠTVO LJUBLJANA CENTER

OBVESTILO ČEBELARSKIM DRUŠTVOM IN NJIHOVIM ČLANOM

Vsa društva so do zdaj že prejela sezname članstva in vprašalnike. Prosimo, da oboje čimprej in čimbolj dosledno izpolnijo in vrnejo. Tako bomo prihranili precej stroškov v zvezi s tiskanjem naše revije, hkrati pa bomo lahko tudi ustrezno vzpostavili stik z društvi. Ponovno poudarjamo, da je rok za sezname članstva in vprašalnike 1. 2. 1985.

Prosimo, naj bodo dosledno izpolnjene vse rubrike. Podatke potrebujemo zaradi naše evidence in načrtovanja. Nerodno je, če dobimo vprašalnik, kjer v odgovoru piše pri poprečnem letnem pridelku »neznano«.

V nekaj dneh bodo društva prejela tudi anketne liste za popis stojišč, kar je prva faza v izdelovanju pašnega katastra celotne republike. Prosimo, da se prav vsi čebelarji zavzemajo za izpolnjevanje te naloge. Podatki, ki jih bomo tako zbrali, bodo dragoceni za celotno čebelarstvo.

Pri jesenskem dimljenju proti varoi je ponekod prišlo do nekaterih neprijetnih anomalij in celo katastrof, ki si jih čebelarji ne znajo pozasniti. Da bi stvar lahko natančno preučili in ugotovili vzroke, prosimo vsa društva in čebelarje posameznike, kjer je do anomalij ali težav prišlo, da nam čimprej dostavijo kar najbolj natančna poročila o tem. V poročilih naj navedejo prav vse dejavnike, ki bi kakor koli lahko vplivali na dimljenje (temperature, pripravek, način dela, gorivo v kadilniku itd.). Ko bomo vsa poročila zbrali, bomo poskrbeli za ustrezne analize in dodatna navodila izdelovalca in se tako v prihodnje takim neprijetnostim tudi izognili.

Vsem članom želimo v Novem letu čim več uspehov in tudi uspešno sodelovanje z nami.

Tajništvo

hp**medex**

ljubljana, jugoslavija

bilten

letnik XI
leto 1985
številka 1

Srečno in medeno 1985

Želi vsem čebelarjem hp Medex

LETO 1985 BO PRINESLO UVELJAVITEV ZAKONA PONUDBE IN POVPRASEVANJA

Po dolgotrajnih odlašanjih smo vendar v l. 1984 dosegli odmrznitev cen za pretežno število izdelkov in uslug. Z ukinitvijo odloka o zamrznitvi cen hočemo tudi v naši družbi uveljaviti pomembno zakonitost ponudbe in povpraševanja. Pričakovati je bilo, da se bo »čez noč« veliko število izdelkov podražilo ne glede na sprejeto projekcijo cen za posamezne skupine izdelkov in uslug. S tem dejanjem smo v veliko primerih povečali odstotek predvidene inflacije za leto 1984. Temeljni namen sprostitev cen za večino izdelkov ima izjemno pomembno vlogo pri uresničitvi dolgoročnih ciljev gospodarske stabilizacije pri nas. Zaradi dolgotrajnega administrativnega določanja cen za izdelke (tudi med in drugi čebelji izdelki so bili pod kontrolo) je prišlo do precej velikih razlik v medsebojni primerjavi cen, v nekaterih primerih so bile bližje pravi vrednosti, v številnih primerih pa so razlike cen zelo velike.

Gospodarske težave, ki jih imamo v naši samoupravni socialistični družbi, nas naravnost silijo, da v pridelavi in prometu, skratka povsod, izhajamo iz čim bolj gospodarne ekonomike, ali drugače rečeno, posamezni izdelki se morajo potrditi na domačem trgu. Še bolj pa velja to za tuji trg. Čeprav smo si vsi želeli administrativne sprostitev cen, se v praksi že pojavljajo precejšnje težave pri prodaji nekaterih izdelkov zaradi previsokih cen nasproti zmanjšani kupni moči, tako da se že kopičijo zaloge (na primer tekstil). V letu 1985 je pričakovati še večje zastoje pri prodaji izdelkov. Seveda se tudi naša dejavnost ne more izločiti iz zakona ponudbe in povpraševanja. Ugotavljamo že, da nam je količinski, to je promet po teži, že v letu 1984 padel v primerjavi z letom 1983 in teži k nadaljnjemu padanju. Naša DO je in bo natanko preučevala tržne razmere doma in v svetu ter sprejela takšne ukrepe, da bomo ob racionalnejši pridelavi čebeljih pridelkov in prodaji letih imeli čim manj težav. Pridelovalci, ki so želeli s sprostivitvijo cen doseči visoke cene, so v nekaterih primerih v letu 1984 podražili izdelek tako, da je bil odstotek podražitve kar trišteviličen. Gotovo se bo previsokim podražitvam kupec upr in ne bo pripravljen plačati tako visoke cene za posamezen izdelek. Pridelovalec bo zaradi tega prisiljen še

bolj kot do zdaj povečati produktivnost in vse druge ekonomske elemente, ki vplivajo na ceno. Seveda bo moral še posebej povečati tudi storilnost, učinkovitost in delovno disciplino. Le ob uveljavitvi gornjih elementov bo lahko ceneje ponudil izdelke na domačem in tujem trgu. V letu 1984 se je bistveno povečala obrestna mera za kratkoročne kredite, saj znaša že okoli 50% na leto, in je pričakovati, da se bo v tekočem letu še povečala glede na stopnjo inflacije. Sicer je ekonomsko gledano prav, da so stroški za najetje denarja za en do dva odstotka višji kot znaša odstotek inflacije.

Vsi zgoraj navedeni dejavniki so vključeni v elemente dolgoročne ekonomske stabilizacije pri nas. Žal ugotavljamo, da se zaradi premajhne odgovornosti v posameznih celicah naše družbe ne uresničujejo v celoti. Naša DO bo tudi v letu 1985 in dolgoročno gledano v praksi izvajala vse ukrepe, ki so potrebni pri uresničevanju gospodarske stabilizacije. Tudi v prihodnje bomo še bolj vključevali v dolgoročno sodelovanje čebelarje iz vseh krajev Jugoslavije, da bi tako pridelali čim več čebeljih pridelkov v organizirani pridelavi. Zavedamo se tudi velikih težav, ki jih povzročajo čebelarjem razne čebelje bolezni, v zadnjem času posebej varoza. Storili bomo vse, kar bo v naši moči, da bomo čebelarjem preskrbeli zadostno količino ustreznih zdravil po dostopnih cenah. Ponovno želim opozoriti vse čebelarje, da naj bodo pri uporabi zdravil zelo natančni, naj ne uporabljajo zdravil, ki pri nas niso dovoljena. Na simpoziju v Splitu, ki je bil namenjen izključno zatiranju varoze, je bilo še posebej poudarjeno (dr. Rutter in drugi), da morajo biti čebelarji disciplinirani in uporabljati izključno zdravila, ki nimajo v medu negativnih učinkov. Če ne bomo upoštevali strokovnih ocen za posamezno zdravilo, se lahko zgodi, da bo naš med v kratkem času imel toliko negativnih lastnosti zaradi uporabe zdravju škodljivih zdravil, da ga ne bomo več prodajali doma, še posebej pa ne izvažali.

Prepričan sem, da bomo tudi v letu 1985 ob večjih naporih dosegli vsaj prepečen pridelek medu in drugih čebeljih pridelkov. Vabim vse čebelarje, da

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

LXXXVI. LETNIK

Glavni urednik
Janez Mihelič prof.

Odgovorni urednik
inž. Jože Babnik

Izdaja Zveza čebelarских друštev Slovenije

Tiska tiskarna Tone Tomšič

Ljubljana 1984

KAZALO

Aš Feliks:			
Radovedni čebelar	231		
Avšič Maks:			
Uspeh dimljenja čebeljih družin proti varozi	160		
Babnik inž. Jože:			
Kako bomo pospeševali zaleganje matic jeseni	330		
Benko Janko:			
Nakladni panj v čebelnjaku	284		
Božič Janko:			
Čebelarški pašni katastri	38		
Mladinski čebelarški raziskovalni tabor Leskovec pri Krškem 1984	222		
Čebelarški raziskovalni tabor Kr- ško 84	323		
Uresničevanje pravilnika o izko- riščanju čebelje paše	378		
Božnar inž. Malči:			
Delovanje in razvoj Hmezad če- belarske zadruge	153		
Potrudimo se za pridelavo kvali- tetnega cvetnega prahu	380		
Brajdih Rudi:			
Moje izkušnje pri zdravljenju z varitanom	18		
Vosek stalen problem za čebelarje začetnike	384		
Bratina dr. Radovan:			
Nekaj spominov iz preteklih let	229		
Bregar Jože:			
Varoza v Srbiji	82		
VII. srečanje in tekmovanje mla- dih čebelarjev v Kopru	273		
Med trdi	309		
Bukovšek Alojz ml.:			
Moje izkušnje pri zatiranju varo- ze	193		
Debeljak inž. Marjan:			
S trotovinu proti varozi	133		
Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem z zaklodo	52		
Deu Pavle:			
Ugotavljanje varoze v Švici	127		
Esenko Ivan:			
Plemenilne enote	6		
Plastični matičniki v praksi	46		
Čebela in barva	158		
Moje izkušnje pri prezimovanju matic	51		
Grabrijan Jože:			
Čebelarjeva opravila 4, 36, 148, 179, 211, 249, 279, 308, 341, 374 Gradilni sat v AŽ devet in deset- satarju	164		
Zaščita pred medvedom	195		
O letošnji čebelji letini na Kočev- skem	358		
Kako kuhamo voščine doma	386		
Gradišar France:			
Selekcija in vzreja matic za sta- rejše čebelarje in začetnike	262		
Grajš Ivan:			
»G« panj na 28 satov in tehnolo- gija čebelarjenja v njem	182		
Hribar Jože:			
Zimsko življenje čebel	48		
Javornik Franc:			
Nekaj misli o tečajih za čebelar- ske preglednike	2		
Varoza v SR Hrvaški	81		
Nekaj ugotovitev s simpozija v Splitu	375		
Kastelic Lojze:			
Sanacija hude gnilobe čebelje za- leže s pretresanjem čebel	162		
Obisk čebelarja je lahko nevaren	20		
Čebelarjenje s paketnimi čebela- mi	190		
Pridelovanje gozdnega medu	356		
Radikalni posegi v panj in varo- za	381		
Kenda Simon:			
Moje izkušnje s facelijo	146		
Kladnik Viktor:			
»Neučinkovito« zdravljenje hude gnilobe s pretresanjem	287		
Klun inž. Ludvik:			
Sprehod skozi VIII. čebelarstvo razstavo v Ljubljani	13		
Prezimovanje čebel okuženih z varozo	90		
Kaj obeta mikroelektronika in mikroročunalnik v čebelarstvu	281		
Splitski simpozij v luči čebelarstva prakse	377		
Kolenc Franc:			
Kako bomo ukrepali ob spomla- danskem pregledu čebel?	154		
Kako skrbimo za roj in izrojenca?	297		
Kako bomo preprečevali rojenje čebel?	218		
Kako bomo preprosto vzrejali ma- tice za domače potrebe?	251		

Jesensko odbiranje satja za pretopitev	354	To ni bil boj, to bilo je mesarsko klanje	361
Kopitar dr. Metod:		Merhar Leopold:	
Ukrepi za preprečevanje okužbe, širjenja ter zatiranje čebeljih kužnih bolezni v Sloveniji	76	Razmišljanja ob umiranju kostanjevih gozdov	177
Ocena razširjenosti kužnih bolezni čebel v Sloveniji	351	Mihelič prof. Janez:	
Korbar Drago:		Izšla je nova knjiga z naslovom Moč medu	200
Prašenje matice	195	XXXIII. redna letna skupščina ZCDS je uspešno opravila svoje delo	241
Krajnc Ivan:		Slovenski čebelarji smo na Veseli gori proslavili 200-letnico smrti P. P. Glavarja	305
Jesenske paše pospešujejo zaleganje matic	316	3. mednarodni simpozij o varozi v Splitu	349
Kresal inž. Dušan:		Mihelič prof. Stane:	
Problematika varstva čebel pred kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin	10	Ob dveh znamenitih obletnicah	257
Krivec Tone:		P. P. Glavar — Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva na Kranjskem sredi 18. stoletja 257, 289, 321	
Dimljenje čebel proti varozi ob pokriti zalegi	387	Ojsteršek Alojz:	
Kulinčevič dr. Jovan:		Moje izkušnje pri čebelarjenju s trietažnim AŽ panjem	293
Orientacija in smotri selekcije čebel v Jugoslaviji	225	Peternel Jože:	
Varamit — novo uspešno zdravilno sredstvo proti varozi	314	Moji začetki čebelarjenja v prevoznem čebelnjaku	329
Kuster Ivan:		Preložnik Mira:	
Nekaj mojih ugotovitev	295	Levstik — Bučelstvo	198
Lipovec Janko:		Rihar dr. Jože:	
O srednjeveškem čebelarstvu na Štajerskem	197	Izbiri ukrepov proti varozi dati znanstveno podlago	83
Medved Dušan:		Varoza in kuga čebelje zalege	129
Varoza v Istri, Primorju in Italiji	105	Tobačni dim lahko ubija varoe	131
Zanimanje za naše čebelarstvo	165	Pozno cvetoče akacije	312
Mencej Martin:		Trotovina v čebeljem gnezdu	343
V letu 1984 praznujemo slovenski čebelarji dva izjemna jubileja	33	Rukavina inž. Miro:	
Novejše izkušnje in dognanja v borbi z varozo v vzhodno-evropskih deželah	113	Moje izkušnje z begalnico in plastično matično rešetko	49
V ČSSR se organizirano in sistematično borijo proti širjenju varoze iz tujine	139	Sedmak Anton:	
Zimsko mirovanje čebel z varozo v panju	141	Nekaj misli in podatkov o varozi na Slovenski obali in Hrvatski Istri	157
Kdaj in kako bomo hranili cvetni prah za čebelje potrebe	215	Senegačnik prof. Edi:	
Rotacijski sistem borbe z varozo	220	Varoza v ZRN in Avstriji	91
Občasna ne ravno razveseljiva stanja v našem čebelarstvu, še ne pomenijo, da zvoní navček čebelarstvu	254	Skrť Ivan:	
Koliko krme in kakšno bomo pripravili čebeljim družinam za zimo	318	Moje izkušnje o beri in donosih	196
Pogled na letošnjo čebelarstvo razstavo na Gospodarskem razstavišču	337	Snoj dr. Nežka — Jenčič Vlasta, Vidmar Magdalena:	
		Varoza in njeno širjenje	67
		Širjenje varoe po Evropi	72
		Varoa, njene življenjske navade in njen vpliv na čebeljo družino	87

<i>Sulimanović mag. Đuro:</i>	
Uničevanje varoze v SR Hrvaški . . .	150
<i>Šivic inž. Franc:</i>	
Ali muha res ne da kruha . . .	42
Stari čebelnjaki . . .	164
Pripravimo se pravočasno za letošnje morebitno gozdno medenje . . .	209
Kako smo čebelarili v letošnjem letu . . .	347
Pri italijanskih čebelarjih . . .	369
<i>Šmerc inž. Franc:</i>	
Ni isto selekcija čebel ali vzreja matic . . .	359
<i>Suštaršič Marjan:</i>	
Litijski čebelarji v Halozah . . .	327

ZA ČEBELARSKE KROŽKE

<i>Bregar Jože:</i>	
Čebelarski krožki . . .	168
<i>Krištof inž. Bruno:</i>	
Desetletni jubilej čebelarskega krožka OŠ Janko Padežnik v Mariboru . . .	27
<i>Đukič Alenka:</i>	
Urejanje okolice čebelnjaka . . .	364
<i>Sorčan Darja:</i>	
Čebelarska razstava na naši šoli . . .	299
<i>Zupančič Minka:</i>	
Predstavljamo čebelarski krožek na OŠ Mihajla Rostoharja v Krškem . . .	169
Delo čebelarskega krožka na OŠ Milke Kerin v Leskovcu . . .	299

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

<i>Bregar Jože ml.:</i>	
Afrikalizirane čebele v Braziliji . . .	388
<i>Dreher dr. K.:</i>	
Medikamentozno zatiranje varoze v ZRN . . .	22
Izkušnje s tobakom na Kitajskem . . .	26
<i>Graham I.:</i>	
Pojav nose mavosti v Avstraliji . . .	390
<i>Korošec J.:</i>	
Čebele, ki ne oprahujejo . . .	332
<i>Mencej Martin:</i>	
Mednarodni simpozij o oprahujevanju . . .	201
Kako zavarovati satje pred voskovnimi molji . . .	201
Tudi na mrzlem severu čebelarstvo dobro uspeva . . .	202
Letos mineva 70-letnica smrti A. Albertija . . .	332

<i>Sajevec Stane:</i>	
Gozdovi že dolgo pašna baza naših čebel . . .	392
<i>Zupan Jože:</i>	
P. P. Glavar Lanšpreški gospod . . .	393

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

<i>Benkovič Albreht:</i>	
Občni zbor ČD Turnišče . . .	172
<i>Blažević Jordan:</i>	
Jubilejni občni zbor ČD Radovljica . . .	233
<i>Droč Stojan:</i>	
Čebelarji na koprskem so razvili svoj prapor . . .	366
<i>Hribar Jože:</i>	
Čebelarsko srečanje . . .	59
<i>Jerele Zvonko:</i>	
Proslava ob 50-letnici čebelarstva na Senovem . . .	399
<i>Kladnik Viktor:</i>	
Zlati jubilej sevniških čebelarjev . . .	204
<i>Mihelič prof. Janez:</i>	
Z osme seje IO ZČDS . . .	57
Regijska posvetovanja so bila uspešna . . .	58
Z devete seje IO ZČDS . . .	171
Zaključni račun ZČDS za leto 1983 . . .	268
Z druge seje IO ZČDS . . .	300
S tretje seje IO ZČDS . . .	396
Prof. Edi Senegačnik je dopolnil sedemdeset let . . .	31
<i>Petelin Andrej:</i>	
Valentin Benedičič osemdesetletnik . . .	30
<i>Sever Andrej:</i>	
Belokranjski čebelarji na Miele 3 . . .	365
<i>Šivic inž. Franc:</i>	
Martin Mencej osemdesetletnik . . .	398
<i>Velikonja Nevenka:</i>	
Tolminskim čebelarjem vedno med . . .	400
<i>Zupančič Minka:</i>	
Dolgoletni načrt čebelarjenja v občini Krško . . .	237
ZČDS:	
Pravilnik o podeljevanju nagrad iz sklada P. P. Glavarja . . .	334
<i>ČD Peter Močnik:</i>	
60 let čebelarjenja Jožeta Hanjca iz Maribora . . .	236
<i>ČD Ilirska Bistrica:</i>	
V spomin na čebelarja Antona Žnideršiča . . .	397

tudi v prihodnje sodelujejo z nami. Trudili se bomo, da bomo v danih okoliščinah kar najuspešneje sodelovali z vami. V imenu delavcev Hp Medex in osebno

želim vsem čebelarjem srečno in uspešno 1985. — Naj medi!

g. dir. hp Medex
Aleš Mižigoj dipl. oec.

POSPEŠEVALNA SLUŽBA V LETU 1984

IVAN ESENKO

Pospeševalna služba čebelarstva hp Medex je imela to leto pestro delo. Kot Medexov uslužbenec sem imel priložnost spoznati ugled svoje delovne organizacije daleč od meja širše domovine.

V maju sem deloval kot pospeševalec čebelarstva v Keniji. To delo v vzhodni Afriki je našlo sicer tudi širši odmev v svetovni čebelarski javnosti, saj je tropsko čebelarjenje še dokaj neraziskano. Tako je Medex uveljavljen v svetu kot firma, ki bistveno prispeva k razvoju svetovnega čebelarstva.

V mejah Jugoslavije Medex intenzivno pospešuje čebelarstvo tudi v Črni gori. Čebelarstvo v tej republiki je še zelo odrinjena panoga živinoreje, navzlic bogati surovinski bazi. To pač kaže na nerazvitost republike. Vendar so gospodarski krogi te republike pokazali odkrito zanimanje za razvoj čebelarstva in konkretno povezavo z Medexom.

Seveda zgoraj navedena dela pospeševalne službe hp Medex niso edina, kar čebelarji dobro vedo. Veliko je tekoče problematike znotraj in zunaj DO, kjer pride pospeševalna služba do veljave.

Vzreja matic in opazovalna služba gozdnega medenja sta že utečena dejavnost, izrazito sezonske narave. Cenjene čebelarje prosimo za pomoč pri odpravi morebitnih pomanjkljivosti pri delovanju opazovalne službe. Vsaka pripomba nam bo dobrodošla, če bo sprejemljiva. Čebelarji, pisno se obrnite s predlogi na naš naslov, saj opazovalna služba ni sama sebi namen, temveč služi čimširšemu krogu čebelarjev prevaževalcev. Opažamo namreč, da je število čebelarjev, ki uporabljajo dnevne informacije o medenju v Sloveniji in Gorskem kotarju čedalje večje, vendar jih še vedno ni toliko, kot bi jih lahko bilo. Tudi ni naš cilj, da zavajamo čebelarje z napačnimi informacijami o medenju, saj bi s tem zavajali tudi sami sebe.

Zatorej pričakujemo od čebelarjev, da nam sporočijo vsako nepravilnost ali netočnost podatkov o dnevnih berah na naših opazovalnicah.

Prosimo čebelarje, naj bodo pri informacijah pošteti.

Pospeševalna služba čebelarstva želi vsem čebelarjem medeno leto 1985.

POŠILJANJE MEDU V MEDEX

O odpravljanju medu v skladišče Medexa na Linhartovi 49a v Ljubljani je bilo v našem Biltenu že nekaj napisanega. Vendar nam vse češči primeri, ko čebelarji pri odpravljanju medu v naše skladišče zagrešijo napake, potrjujejo, da precej čebelarjev postopka odpravljanja ne pozna dobro.

Posledice se takoj čutijo v našem skladišču pri prevzemu medu, kjer je glede na specifičnost posameznih primerov potrebno izvesti komisijski prevzem medu. Dokončno reševanje teh primerov je v pristojnosti reklamacijske službe DE-Kooperacija, kjer opravljajo vsaj polovico fizičnega obsega dela. Dokončna rešitev pa je mnogokrat dolgotrajna zaradi različnosti postopkov.

V tem sestavku želimo čebelarje ponovno opozoriti na pravilno odpravo medu v naše skladišče, kar nam bo občutno zmanjšalo reklamacije. Med, ki je predviden za transport, mora biti shranjen v pločevinasti embalaži, primerni za transport. Če embalaža ni primerna in zanesljiva, nosi pošiljatelj vso odgovornost v primeru, da med izteče. Gladina medu naj sega največ pet do deset cm pod zgornji rob posode.

Posamezni čebelarji lahko pisno naročijo potrebno embalažo pri nas, in sicer samo za količino medu, predvideno za oddajo. V svojem pisnem zahtevku naj tudi navedejo vrsto zaželeno embalaže. V zalogi imamo velike sode po 200 l, male sode po 100 l in al. kante po

401.) ter namembno železniško postajo. PVC embalaža ni primerna za železniški transport medu in jo zaradi tega odsvetujemo.

Posebna pozornost je potrebna pri pravilnem zapiranju napolnjene embalaže. Obvezna je uporaba priloženih tesnil; če teh ni, je moč uporabiti tudi priročna tesnila (gumijaste cevi, časopisni papir ali podobno). Obroč pokrova se mora tesno pričvrstiti na sod. Obvezno se mora embalaža z medom tudi plombirati s svinčnimi plombami ali vsaj z voščeniimi zalivkami. Na vsako embalažo je potrebno z ustreznim lepilom napečiti listek, na katerem so čitljivo in obstojno izpisani naslednji podatki:

- natančen naslov pošiljatelja,
 - bruto teža,
 - navedba vrste medu po mnenju čebelarja,
 - lastništvo embalaže (embalaža last pošiljatelja, embalaža last Medexa).
- Navedeno označevanje polne embalaže

je obvezno pri transportu medu po železnici in po avtoprevoznih organizacijah. Obenem opozarjamo čebelarje, da so dolžni pošiljko medu na odpravni železniški postaji obvezno uradno stehtati, kar je dokazovati z žigom tehtanja na tovornem listu. V primeru vagonске pošiljke medu je pošiljatelj dolžan na tovorni list v rubriko št. 14 pisno navesti zahtevek o uradnem tehtanju, ki ga nato spravi železnica. Naj omenimo, da je plačnik transportnih stroškov prevoza medu po železnici naša delovna organizacija, medtem ko poravnamo transportne stroške dostave medu z drugimi transportnimi sredstvi po kriterijih in do višine, ki jo sproti določi delavski svet.

Ponovno opozarjamo vse dobavitelje medu, da dokončno prevzemamo med in druge čebelje pridelke v našem skladišču na Linhartovi 49 a, Ljubljana.

DE-KOOPERACIJA
Boris Slavec

ČEBELARJENJE V ČRNI GORI

IVAN ESENKO

Več čebelarjev, ki sem jih obiskal, je nabavilo gospodarske matice v Medexu in so z njimi zelo zadovoljni. Imena teh čebelarjev so mi bila že znana iz spiska naročnikov matic iz naše vzreje. V marsikaterem panju se je tako nahajala že hčerka naše matice, ki se je sparila s troti »sjeničke čebele«.

Ko sem pregledoval panje, je bila zunanja temperatura okrog 12°–14° C in bila je huda burja, tako da se je moral človek kar malo bolj oprijeti tal, da ga ni zamajalo. Toda kljub temu so čebele izletavale na pašo in se vračale s polnimi koški obnožine. Družine so zasedale po 7–8 satov in so bile vse po vrsti v eni nakladi DB panja. DB panj je tam najbolj razširjen: nekaj čebelarjev, ki imajo prevozne čebelnjake, pa čebelarji tudi z AŽ panji. Sicer sem videl še mnogo tradicionalnih panjev (deščare, trmke, plefare), ki pa ekonomsko seveda niso zanimivi. Čebele v jeseni obiskujejo vinograde in v panjih se tako dostikrat nabere tudi po nekaj kilogramov grozdnega sirupa, ki ga čebele sproti predelajo v med. V Črni gori je takšna »paša« še celo dobrodošla. Jasno pa je, da na takšnem medu čebele v Sloveniji ne bi prezimile. Čebelarji, s katerimi sem bil v stiku, drže varozo dobro na vajejih. V začetku

so imeli bolj bridke izkušnje s to nevarno boleznijo, zdaj se pa bore proti njej največ z varamitom beograjske izdelave. Proti apiakaridimu se je v Črni gori, zlasti v primorskem delu, že pojavila odpornost — rezistenca, kljub temu, da je bil to pred pojavom odpornosti odličen preparat.

Čebelarji Črne gore so željni sodelovati z Medexom. Ves čas mojega obiska je bilo zares čutiti spoštovanje do »velike čebelarске hiše«, kot so nas velikodušno imenovali. Kot čebelarji so se do mene obnašali tudi predstavniki družbenega življenja, veterinarske uprave Črne gore ter predstavniki delovnih organizacij, s katerimi sem navezal stike. Ker črnogorski geografski relief ni najbolj naklonjen intenzivnemu kmetijstvu, ima čebelarstvo tam odločilno prednost. To sem poudaril tudi sam ob sklepu razgovorov v Gospodarski zbornici Črne gore. Dogovorili smo se za obisk črnogorskih čebelarjev v naši DO, predvsem zaradi vprašanja drugih tehnologij v čebelarstvu. V Črni gori se namreč le en čebelar ukvarja s pridelavo matičnega mlečka. Poudaril sem pomembnost tega čebeljega pridelka in predvsem to, da čebelarstvo kot hobi dejavnost za širše gospodarstvo nima tiste vrednosti, kot jo ima pravo poklicno čebelarjenje.

ŠE EN NAČIN PLINJENJA Z VARITANOM

JANEZ LAVRISA

Vsepovsod slišim le kritike na račun tablet varitan: da jih je težko uporabljati, da jih ni moč natančno dozirati, da ne izgorevajo in so sploh neučinkovite. Pišem zato, ker se tableti varitan dela krivica. Nobeden od zgoraj naštetih očitkov ne drži. Uporaba varitana je lahko preprosta, izgorevanje popolno, učinkovitost taka kot pri drugih protivaroznih sredstvih, doziranje pa natančno.

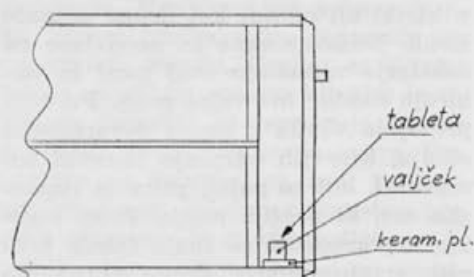
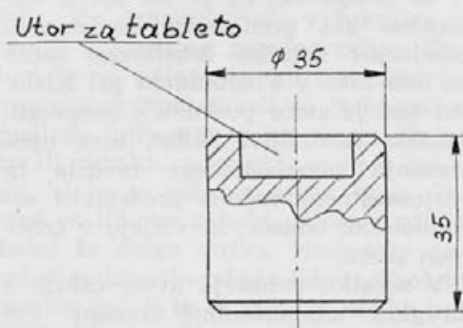
Sam že tretje leto uporabljam varitan in to po postopku, ki mogoče ni za vsake razmere in tudi ne bo za vsakega čebelarja, toda meni služi dobro.

Bistveni del pri tem načinu je železni valjček, kot je prikazan na sliki. Biti mora dovolj velik, da ima določeno toplotno vztrajnost, a ne prevelik, ker bi se sicer prečehal ogrel. Valjčke grejem v žerjavici.

Že poprej položim v panje za vrata dele razbitih keramičnih ploščic, poleg njih pa tablete. Ko se valjčki po petnajstih minutah razžarijo do rdečega žara ali nekaj manj, jih s kleščami raznašam po panjih. Razžarjen valjček položim na keramično ploščico in spustim tableto v utor. Vrata zaprem. Tudi žrelo mora biti zaprto. Pri starejših panjih je težava v tem, da vrata ne tesnijo več dobro. V tem primeru je treba na notranjo stran vrat položiti polivinil tako, da je priprt okrog in okrog vrat. S plinjenjem se zamudim dve do tri ure za osemdeset panjev, seveda skupaj s tesnenjem vrat. Panja ne odpiram toliko časa, dokler se v njem dim ne poleže, to je najmanj 15 minut. Varoe ne odpadejo takoj, ampak odpadejo po plinjenju še nekaj dni.

Zdravil sem tudi z Apiakaridimom. Vsebino zavitka sem razdelil na trideset delov in posamezne dele prav tako zadimil na valjčkih. Tudi to je bilo uspešno, vendar so tablete primernejše. Za v prihodnje si želim, da bi Krka še izdelovala zdravilo v obliki tablet. Dobro bi bilo zamenjati le sestavo zdravila zaradi resistance.

Res je plinjenje z lističi VA folbex preprostejše. Če pa upoštevam astronomsko ceno uvoženega zdravila, ki ni v sorazmerju s ceno medu pri nas, si bom pač vzel nekaj več časa in še naprej uporabljaj varitan.

Až panj v stranskem prerezu

NARAVNI NASTANEK SORODSTVENIH ODNOSOV MED ČEBELAMI

(Predavanje profesorja dr. N. Koenigerja, Institut za čebelarstvo 7. 4. 1984.
Prevod M. Krašovec)

Vzreja čebel, nabiralk medu, je težavno, a hkrati tudi zanimivo področje čebelarstva, in to iz dveh razlogov. Prvič zahteva vzreja matic, njihovo pravilno parjenje in ugotavljanje učinkov tega parjenja dobro poznavanje komplicirane tehnike. Po drugi strani pa je ves trud čebelarjev zaman, če pri tem ne upoštevajo osnovnih pravil dednosti. Ravno pri genetiki čebel so se v zadnjih letih porodile nove ideje in možnosti njenega razumevanja. Prav o tem govorim ta prispevek, ki je bil sprva namenjen kot predavanje na dnevih čebelarjev nemške čebelarške zveze za leto 1984 v Flemhudeju pri Kielu. Pri tem je avtor poskusil v preprosti, splošno razumljivi obliki, brez upoštevavanja populacijskega modela in verjetnostnega računa predstaviti sociobiološke odnose, ki veljajo v čebeljem svetu.

V začetku primerja avtor čebele z drugimi udomačenimi živalmi. Pri tem vzbudijo pozornost velike razlike, kajti čebela sploh ni »prava« domača žival. Čebele živijo v prostosti in ne v kletki ali ogradi kot druge domače živali. Nezavarovane in neodvisne od čebelarja zapuščajo svoj panj in nabirajo nektar in cvetni prah. Pri tem prihajajo v stik z vsemi nevarnostmi okolja, kjer jih ogrožajo naravni sovražniki, kot so pajki, ptice in roparske ose, ki prežijo nanje. Protij vsem tem nevarnostim se znajo čebele braniti; imajo namreč dobre obrambne sposobnosti. V ta namen izkoriščajo hiter beg, strupeno želo, iz posebne žleze pa oddajajo za svoje sovražnike

neprijeten vonj. Nič manjši sovražnik čebel ni vreme, predvsem nenadne krajevne nevihte, veter in hitre ohladitve, ki terjajo med čebelami številne žrtve. Kljub tem nevarnostim ohranja čebela že tisočletja naravno ravnotežje. Vzemimo za primerjavo domačo svinjo. Če bi jo človek prenehal oskrbovati in bi jo spustil v gozd, bi videli, da bi žival zaradi dežja in mraza hitro obolela in poginila. Če bi se temu le nekako izognila, bi bila zanjo prav gotovo usodna prva zima, ko žival pod snežno odejo ne bi mogla najti hrane. Domača svinja je prilagojena življenju v hlevu; varujejo jo z različnimi zdravili in zaščitnimi sredstvi in hranijo z večkomponentno krmo, v kateri so zastopane beljakovine, maščobe in ogljikovi hidrati v pravilnem medsebojnem razmerju. Vse to omogoča, da domača svinja hitreje raste in pridobiva težo kot divja svinja, ki živi v svojem prvotnem naravnem okolju, to je v gozdu.

Še v enem pogledu je primerjava med domačimi živalmi in čebelo pomembna. Za primer vzemimo psa. To žival namreč lahko redimo za različne namene. Predstavljamo si osamljenega človeka, ki bi rad imel majhnega, življenja polnega psička!

Kupil si bo jorkširskega teriera, ki tehta le do dva kilograma in za katerega se najde kotiček v vsaki torbici. Njegova dolga dlaga naravnost vabi k gladenju. Za razliko pogledimo psa čuvaja, na primer nemško dogo. S svojo višino preko 90 cm in težo preko 50 kg je vsekakor žival, ki vzbuja spoštovanje. Potem poznamo še jazbecarje, špiclje in pinče. V primerjavi s čebelami so pri psih ra-

zlike v velikosti, teži in videzu neprimerno bolj očitne. Kar 23 jorkširskih terierjev tehta toliko kot ena doga. Ta kratki pregled nazorno kaže različnosti med domačimi živalmi in čebelami.

Domače živali seveda živijo v povezavi s človekom že mnogo dlje kot čebele. Za razliko od domačih živali lahko čebele še danes živijo na prostem, si same iščejo hrano, ne da bi se čebelar vmešaval ali vplival na nabiranje medu. Kljub vse večjim naporom pri vzreji človek ne more bistveno vplivati na izbor matic in trotov. Bistven napredek so prinesla izbrana gojišča na otokih in umetno o semenjevanje, ki so ga uvedli pred kratkim. Vendar čebele še danes rajši primerjamo z divjadjo, ki živi prosto v naravi, kot z domačimi živalmi.

Po kakšnih zakonih se spreminjajo divje živali? Odločilen pomen pri tem ima njihovo prilagajanje okolju, v katerem živijo. Lisica, ki se mora neopazno približati plenu, ima v Evropi rdeče rjavo dlako, ki jo v mraku dobro zakriva. Polarna lisica pa je snežno bela in se tako odlično prilagaja okolju z večnim snegom. Brez potrebe bi bilo naštevati še druge primere. Poglejmo raje, kako se bolj prilagojene živali uveljavljajo. Osnovne ideje tej problematiki je dal Anglež Charles Darwin. Med živalmi iste vrste obstajajo vedno razlike, ki so dedno pogojene. Če na primer lisica svetlejše barve ulovi več plena kot temnejša lisica, bo imela svetlejša lisica več potomcev, ki bodo tudi svetlejši. Tako nam opazovanje divjih živali omogoča razumeti, da so se dedne zasnove oblikovale s procesom prilagajanja, ki je pogosto trajal tisočletja in kot posledica nagnjenosti k razmnoževanju in ohranitvi vrste. Tako naziranje je danes v biologiji splošno veljavno in izjem doslej še niso našli. Toda če pogledamo čebelo, opazimo navidezno nasprotje s to tezo. Če kdo čebelo napade ali ulovi,

bo ta uporabila svoje želo, če ni možnosti, da bi pobegnila. Nazaj obrnjeni kaveljčki žela se zapičijo v kožo in se tako močno zasidrajo, da se želo loči od čebele. Skozi nastalo rano čebela izkrvavi in pogine. Kako se to opažanje sklada s tistim, o čemer smo govorili prej? Kako se lahko podeduje lastnost, ki povzroča smrt njenega nosilca? Za razlago teh vprašanj se moramo nekoliko bolj poglobiti v biologijo čebele.

Čebele delavke praviloma nimajo potomcev. Vendar je kljub temu čebela delavka naravno bitje, ki je nastalo z naravnim razvojem. Na kakšen način podeduje čebela delavka svojo dedno zasnovo? To ni nezahtevno vprašanje in odgovor nanj moramo poiskati po ovinku.

Še danes je na svetu veliko vrst čebel, ki živijo kot samotarke. Čebela rodu *Halictus* lahko služi kot primer, ki pokaže, kako se je razvil svet žuželk. Ta čebela odloži v luknjice v zemlji posamezne zarodne celice. Potem ko te celice napolni z medom in cvetnim prahom, izvali na to hranilno podlogo jajčece in celico zapre. Ko se izvali ličinka, se prehranjuje z zalogo, ki jo je nabrala njena mati. Jeseni se ličinka zabubi. Njena mati je tedaj že dolgo mrtva. Naslednjo pomlad se izvalijo mlade čebele. Trot te samice oplodi in te začnejo, enako kot pred letom njihove matere, graditi gnezda.

Mogoč je tudi drugačen potek tega dogajanja. Vzemimo kot primer čmrlja. Matica čmrlja začne spomladi sama graditi gnezdo. Vendar se ličinke čmrlja razvijajo mnogo hitreje; izvalijo se delavke, ki pomagajo matici pri vzreji svojih bratov in sestra. Potomstvo so delavke, pa tudi troti in matice. Jeseni celotno potomstvo pogine, prezimijo le mlade matice.

Tako smo našli odgovor na vprašanje, kako si naj predstavljamo prenašanje dednih lastnosti pri osah, čebelah in mravljah delavkah. Očitno

je, da obstajata dva načina prenašanja dednih lastnosti. Tako pri čebelah kot pri večini drugih živali se prenašajo dedne lastnosti na potomstvo direktno z oploditvijo. Pri osah, čmrcljih, mravljah in pri čebelah pa obstaja še neki drug način prenašanja dednih lastnosti. Njihove delavke namreč sodelujejo pri vzreji svojih sestra. In zdaj se navezujemo na prvotno domnevo. Ker se je odnos očitno izoblikoval z naravnim izborom, se mora prenašati od generacije na generacijo. Čebela delavka sodeluje le pri vzreji svojih bratov in sestra. Te sestre se lahko razvijajo v delavke ali v matice. Te sestre imajo iste starše in s tem tudi večji delež skupnih dednih lastnosti. Zdaj je jasno, kako se prenašajo dedne lastnosti pri čebelah delavkah. Namesto da bi dajale lastno potomstvo, vlagajo te živali v svoje sorodstvo in tako razmnožujejo svojo dedno zasnovo.

Pri kožokrilcih (Hymenoptera), med katere sodijo čebele, ose in mravlje, so odnosi drugačni kot pri sesalcih. Le samica ima dve vrsti dedne zasnove (od matere prvo in od očeta drugo). Nasprotno izhaja trot iz neoplojenega jajčeca. Trot torej nima očeta, zato ima le eno vrsto dedne zasnove. Pri nastajanju spermov je ta dedna zasnova v vseh trotovih semenčicah. Tako so potomci kožokrilcev, ki izhajajo iz ene samice in enega trota, podobni kot pri sesalcih. Po očetovi dedni zasnovi, ki jo imajo 50%, se povsem ujemajo. Skupno imajo moški in ženski potomci kožokrilcev povprečno 75% skupne dedne zasnove.

V poprečju imata 2 potomca 75% dedne zasnove skupne.

Tako se tem žuželkam bolj izplača pomagati sestri, ker ima ta sestra več iste dedne zasnove, kot je to pri sesalcih. Tako je tudi manjše tveganje, da bi s tem podpirale dedno zasnovo, ki je drugačna od njene lastne. To je eden od vzrokov za tolikšno število

socialnih živali med kožokrilci, medtem ko med sesalci takih živali ni.

Ali vse to velja tudi pri čebelah? Da bi dobili odgovor na to vprašanje, pogledajmo, kako poteka naravno parjenje čebelje matice! Štiri do deset dni po izvalitvi zapusti mlada matica svojo družino in odleti na poročni let. Čebelar, ki opazuje povratek matice, opazi, da je želna komora na novo parjene matice pol odprta. V njej se nahaja spolno znamenje, ki je del trotovega spolnega organa. To bi lahko vodilo do napačnega sklepanja, da se je matica parila z enim samim trotom. Toda že pred leti so poskusili s troti, ki so imeli dedno zasnovo markirano, pokazali, da se matica praviloma pari z več troti. Še posebej so to dokazali poskusi prof. Ruttnerja, ki jih je delal na otoku Vulcano, tako da je mnenje o večkratnem parjenju matice splošno veljavno. Šele pred tremi leti pa je dr. Koenigerjeva s posebno tehniko filmala naravno parjenje matice. Zdaj je tudi znana vloga trotovega spolnega organa. Prvi trot se pri parjenju spoji z matico. Pri ločitvi, ki temu sledi, ostane trotovo spolno znamenje v želni komori matice. Naslednji trot kopulira pod spolnim znamenjem prvega trota v želno komoro. Po odstranitvi spolnega organa se spolno znamenje predhodnika najprej obrne in nato odstrani iz matice. Tako se v hitrem zaporedju pari več trotov z matico. Mnogi avtorji se strinjajo, da se pri poročnem letu matica pari z osmimi troti.

Večkratno parjenje ima seveda določilen vpliv na potomstvo. Čebele delavke imajo tako osem različnih očetov. Iz tega sledi, da imata v poprečju dve čebeli delavki 31,25% skupne dedne zasnove. Tako je sorodstvo med čebelami delavkami mnogo bolj raznoliko kot pri drugih kožokrilcih, pri katerih se matica pari samo enkrat. Kar zadeva sorod-

Pri intenzivni proizvodnji je selekcija zelo pomembna

stvo, so se tako pri čebelah razvili taki odnosi, da so si potomci bistveno bolj oddaljeni kot pri sesalcih.

V poprečju imata dva potomca 31,25 % dedne zasnove skupne.

Zanimiva je tudi primerjava med posameznimi čebelami delavkami. Med njimi so pripadnice, ki imajo isto materino dedno zasnovo, poleg tega pa še skupnega očeta. Med njimi ni torej nobenih dednih razlik. V družini je 1/16 takih delavk. Posamezne čebele delavke imajo lahko le enako materino ali očetovo dedno zasnovo; takih delavk je 8/16 ali polovica. Preostalih 7/16 delavk ima različno materino kakor tudi očetovo dedno zasnovo. Te delavke si sploh niso v sorodu. Tako je sorodstvena različnost med čebelami delavkami v eni družini večja kot pri potomcih sesalcev.

Pri vzreji matic imajo tudi ličinke, ki jih odzamejo iz družine, različne dedne zasnove. Za zanesljivo oceno dedne zasnove naravno parjene matice je potrebno preiskati mnogo hčera. To pomembno zahtevo, ki je utemeljena z naravnimi sorodstveni-

mi odnosi, je v praksi, žal, mogoče le delno izpolniti.

Tu opisani odnosi temeljijo na dejstvu, da se matica pari z osmimi troti, ki si niso v sorodstvu. To pomeni, da je za gojenje čebel na osamljenih lokacijah, kot so na primer otoki, potrebnih osem po očetu različnih linij. To pa je le redko. Mnogi čebelarji menijo, da je zaželen enovit tip troto. To ima seveda posledice in vodi k ožjim sorodstvenim odnosom.

Če so dodatno še nabavljene matice v sorodstvu s troti, nastopijo zelo hitro problemi pri vzreji čebel. Zmanjša se tudi njihova produktivnost. Poleg že poznanih izgub rodnosti zaradi nastalih diploidnih troto upade tudi »vitalnost« čebel. Novejša dognanja kažejo, da je pri tem pomembna še neka okoliščina, ki ji doslej niso pripisovali pomena.

Dedne razlike med čebelami delavkami so za delitev dela in s tem tudi za učinkovitost čebelje družine izredno pomembne. Ta vprašanja preučujejo na inštitutu v Oberurslu. Brž ko bodo zbrali dovolj eksperimentalno potrjenih rezultatov, bodo dali čebelarjem ustrezna priporočila.

ČEBELARJI POZOR

Prodajam vse vrste smukalnih mrežic za cvetni prah, usnjene rokavice, točilo, topilnik za vosek iz nerjavečega materiala in sušilec za cvetni prah. Vse informacije Oto Primožič, Prebold 39.

V PRIČAKOVANJU ČEZ MILIJON TON MEDU LETNO

M. MENCEJ

Po oceni sekcije za živalstvo in poljedelstvo (FAO) pri OZN so čebelarji natočili na našem planetu 1982. leta 910,6 tisoč ton medu. Ker pa pridelek medu zadnja leta nenehno narašča, lahko v skorajšnji prihodnosti pričakujemo, da bo pridelek dosegel milijon ton.

Ali je to veliko ali malo? Če pogledamo število prebivalstva na vsem svetu, je to zelo malo, saj pride na prebivalca komaj 250 g, se pravi nič več kot 1/4 kg. Zanimiv je podatek, kako je razporejen pridelek po posameznih območjih in kontinentih. Približno tretjino pridelka natočijo čebelarji v Evropi in Aziji (brez Sov. zveze). Še pred desetimi leti pa je Evropa (brez SSSR) pridelala še enkrat manj medu kot Azija (1973 Evropa 119,4, Azija pa 241,8 tisoč ton, leta 1980 pa je Evropa že pridelala 129,8 tisoč ton. Nadaljnja značilnost je, da daje danes petino svetovnega pridelka Sovjetska zveza.

Po podatkih FAO so pridelali čebelarji največjih pridelovalcev medu v letu 1982 v tonah:

SSSR	185.000
Kitajska	117.000
ZDA	95.000
Mehika	63.860
Argentina	33.000
Kanada	31.885
Turčija	27.553
Francija	25.000
Avstralija	24.794
Etiopija	20.820
Poljska	20.000
Romunija	15.000
ZR Nemčija	15.000
Madžarska	15.000
Madagaskar	13.052
Grčija	12.195
Kenija	11.000
Spanija	10.800
Tanzanija	10.500
Brazilija	9.500
Bolgarija	9.156
Kuba	7.771
Nova Zelandija	7.000

Centralna Afriška republika	6.660
Čile	6.500
Japonska	6.000
Iran	5.856
Italija	4.000
Vzhodna Nemčija	3.945

Podatkov od Jugoslavije v tej razpredelnici ni.

Po številu čebelnih družin zavzema prvo mesto. Sovjetska zveza: okoli 10 milijonov. Sledi Kitajska, za katero pa FAO ne navaja števil; za njo so ZDA, ki jih imajo več kot 4 milijone; Etiopija okoli 3 milijone; Mehika in Turčija po 2 milijona; več kot 1 milijon jih imajo Poljska, Čehoslovaška, Jugoslavija, Romunija, Grčija, Francija in Egipt.

Poleg splošnega števila čebelnih družin je pomemben podatek o gostoti čebeljih družin na km². V tem pogledu je na prvem mestu Čehoslovaška, kjer imajo 8 družin na km²; v Grčiji 7; več kot 4 družine imajo na Madžarskem, Poljskem, v Nemčiji in Romuniji; Etiopija in Jugoslavija jih imata po 3, na Kubi in v Turčiji po 2,5, v Bolgariji in Franciji pa po 2 družini.

Omenili smo že, da pride poprečno na prebivalca na svetu komaj 1/4 kg medu. Zato bo zanimivih nekaj podatkov, koliko ga pride na prebivalca v nekaterih državah. Da bi se izognili nekaterim slabostim v ocenah, je potrebno vzeti podatke za nekoliko let. Za naš primer naj zadostuje kolebanje dveh let, se pravi za 1981 in 1982. Poglejmo.

Država	Pridelek glede na število prebivalstva v kg	
	1981	1982
Centralnoafriška republika	2,83	2,78
Nova Zelandija	2,23	2,25
Kanada	1,43	1,30

Madagaskar	1,42	1,42
Argentina	1,39	1,19
Avstralija	1,32	1,68
Madžarska	1,38	1,31
Grčija	1,23	1,25
Urugvaj	1,03	0,93
Bolgarija	1,02	1,03
Mehika	0,86	0,86
Kuba	0,78	0,79
Sovjetska zveza	0,67	0,69
Romunija	0,62	0,67
Etiopija	0,64	0,63
Turčija	0,65	0,58

V drugih državah pa pride na osebo še manj pridelka. Za primer vzemimo ZDA, kjer pridelajo več kot 100 tisoč ton medu, pride pa na osebo le 0,41—0,43 kg. S tem pa seveda še ni rečeno, da ga porabijo samo toliko, ko-

likor ga pridelajo, ker trgovina med posameznimi državami močno niha. V izvozu in uvozu pa tudi nimamo podatkov.

Morda bo zanimivo še to, kakšno je razmerje glede pridelka med razvitimi in nerazvitimi državami. Medtem ko so v razvitih državah pridelali 1982. leta 511.047 tisoč ton, so ga pa v manj razvitih le 399.596 tisoč ton; se pravi, da je bilo razmerje 56 : 44, čeprav je bilo v razvitem svetu pomembno manj čebelnih družin kot v manj razvitem. To je rezultat višje stopnje tehnologije in boljše oskrbovanja čebel.

Povzeto po Pčelovodstvu 9/84

INSEKTICIDI

STANE SAJEVEC

Ugodni vesti o insekticidih, ki niso strupeni za čebele. — V sorazmerno kratkem času, v razdobju manj kot leto dni, so se pojavila v strokovni literaturi in tudi v množičnih sredstvih obveščanja poročila, da so iznašli za čebele nestrupene insekticide.

Na 179. strani Apimondijinega zbornika povzetkov referatov z XXIX kongresa 1983 v Budimpešti lahko zasledimo, da so avtorji K. Sági, I. Erdei, T. Gaál in A. Gubicza iz Madžarske v njihovem raziskovalnem inštitutu za kemijsko industrijo sintetizirali nov, za čebele nestrupen insekticid, ki nosi šifrirano oznako: »NE-79168 5p EC« in je predmet patentnega postopka in zaščite. Testirali so ga v laboratorijskih razmerah, v steklenjakih in na prostem (v različnih podnebnih razmerah), da bi ugotovili njegovo strupenost za čebele. Ugotovili so njegove splošne insekticidne lastnosti. Zdaj avtorji raziskujejo njegovo splošno uporabnost v kmetijstvu, kar naj bi dalo napotke za njegovo uporabo brez škode za čebele. Madžarska kemična industrija je na svetovnem tehnološkem vrhu, saj so za potrebe čebelarstva izdelali tudi sredstvo za zdravljenje nose same fumagillin-DCH.

Druga novica je prišla iz Velike Britanije od firme Sell, v katere laboratorijih so pripravili za čebele neškodljivi insekticid, imenovan fastac, katerega

5 do 15 gramov aktivne snovi na površino hektarja (10.000 m²) bi uničilo večino škodljivcev na posevkih, to je 20 do 100-krat manj snovi kot pri doslej znanih strupenih kemikalijah. Ta insekticid s tolikšno močjo ubijanja ne škoduje čebelam, četudi letijo prav skozi sam oblak škropiva. Pri opazovanih družinah, ki so jih izpostavljali delovanju tega škropiva, ni bilo opaznih niti napak pri razvoju družin niti zmanjšanja pridelka medu. Strupenost tega insekticida so preizkusili na različnih škodljivcih, ki uničujejo liste in plodove gojenih rastlin tako v zmernem kot tudi v tropskem pasu kot tudi na različnih rastlinah in se je dobro in učinkovito obnesel. Novi insekticid ima dolgotrajno biološko aktivnost in obstojnost v različnih vremenskih in klimatskih razmerah, kar pomeni, da bo mogoče zmanjšati število škropljenj.

Nas čebelarje posebej zanima, če ta insekticid ne bi bil uporaben za zatiranje insektnih zajedavcev v čebelji družini, kot je pršica varoa, čebelji krpelj in podobne, ki zajedajo osebke čebel, kot so uporabili insekticid malation v preparatu apiakaridim zoper varozo.

Insekticid fastac je za zdaj v uporabi le na Tajskem in v Južni Afriki, pričakujejo, da bo v letošnjem letu na voljo tudi v evropskih državah, Daljnem vzhodu in tudi v Avstraliji. Preizkušali pa so ga v Veliki Britaniji in v Franciji.

KAKO ZMANJŠATI ZASTRUPITEV ČEBEL ZARADI PESTICIDOV

MARTIN MENCEJ

O tem vprašanju razpravlja v ob-
širnejšem članku inž. Jaromir Bacilek
v lanski 5. številki Včelařtvi, ki ga
priobčujemo v skrajšani obliki.

Pomen čebeljega oprraševanja polje-
delskih rastlin je splošno znan. Zato
je naš namen čim bolj zmanjšati izgu-
bo čebel zavoljo uporabe zaščitnih
sredstev v sodobnem kmetijstvu.

Českoslovaška socialistična republi-
ka je bila prva država na svetu, ki je
izdala ustrezno uredbo (zakon) o var-
stvu čebel pred pesticidi. Nekatere
države s sicer naprednim poljedel-
stvom, kot je npr. Italija, še do danes
nimajo zakona o varstvu čebel. ČSSR
je izdala prvo odredbo že leta
1955, ki pa so jo dopolnili 1963. in
1978. leta. Vsa zaščitna sredstva so
razdelili po kriterijih škodljivosti za
čebele na tri skupine, in sicer: na
snovi, ki so strupene za čebele, snovi,
ki so škodljive in na relativno ne-
škodljive.

Uporaba strupenih pripravkov je
omejena na dobo, ko rastline še ni-
majo cvetov in ne morejo škodovati
čebelam. Za cvetoče rastline veljajo
tiste rastline (drevesa ali grmičevje),
ki jih obiskujejo dve ali več čebel na
1 kvadratni meter. Seznam rastlin (gr-
mičevja ali dreves, všteti še različne
plevele), ki so vir čebelje paše, nava-
jajo v prilogi odredbe. Ker je pov-
prečen razvoj in začetek cvetenja po-
gosto sporen, pa naj si bo od strani
čebelarjev ali kmetijskih organizacij
in kmetov, je to vprašanje posebej
obdelano v odredbi. S primerne od-
daljenosti in številom rastlin prera-
čunavajo število cvetov na 1 kvadrat-

ni meter. Na večjih območjih (10 ha)
pa je treba upoštevati še enakomer-
nost cvetenja. Na močno razcvetelih
območjih je pa prepovedana uporaba
strupenih pripravkov. Lahko pride do
tega, da na enem in istem območju
uporabijo različne pripravke, ki so za
čebele različno škodljivi; tu pridejo
predvsem v poštev rastline, kot so re-
pica, fižol, različne vrste detelje in
sadovnjaki.

Če je treba upoštevati ekonomsko
izgubo poljedelskih in gozdnih pridel-
kov zaradi uporabe pesticidov, so mož-
ne tudi izjeme, kar predvideva tudi
njihov zakon iz leta 1978. Izjeme so
dopustne, če je brez uporabe insekti-
cidov škoda večja, kot bi bila ob po-
ginu čebel. Te izjemne primere ugo-
tavlja praviloma na priporočilo pri-
stojnih organov (okrožna poljedelska
uprava, kontrolna in znanstvena usta-
nova) krajevni narodni odbor. Kra-
jevni narodni odbor pa mora v dogo-
voru z lastniki čebel o uporabi teh
pripravkov obvestiti čebelarje naj-
manj 24 ur pred uporabo. Naše znanje
o življenju čebel terja, da je treba v
tem primeru prepeljati čebele 5 km
od ogroženega območja. V ustreznih
strokovnih poljedelskih ustanovah pa
je do sedaj uveljavljen tudi nadzor o
zapiranju čebel, če zaradi dane situ-
acije prevoz ni mogoč. Poskusi so po-
kazali, da pri strokovni izvedbi zapo-
re panjev s prezračevalnimi naprava-
mi pred žrelom in pri sočasnem škrop-
ljenju z vodo ni večjih izgub čebel
kot 15 odstotkov. Pride pa pri naj-
manjši napaki ali nepozornosti lahko
do popolnega pogina čebel na stoji-

ščih. Pri zastrupitvi čebel s pesticidi so najbolj prizadete pašne čebele, nepašne z matico pa zastrupitev preživijo, če imajo dovolj hrane in vode.

Škodljive pripravke je moč uporabljati do cvetenja rastlin, se pravi tedaj, ko čebele ne izletavajo do njih. To pa je navadno, ko je zunanja temperatura nižja od 10° C, ali pa so optimalne razmere za izletavanje (če si je sonce), so pa drugi negativni dejavniki (močan veter, pred nevihto ali dež). Se pa tudi pri idealnih razmerah izletavanje čebel menjava v teku dneva; grafična ponazoritev pokaže, da je največje izletavanje med 11. in 13. uro. Zjutraj in zvečer je izletavanje minimalno.

Čebele nabirajo nektar in mano, ki so zanje vir energetske bogatih sladkorjev. Beljakovinske, vitaminske, mineralne in druge potrebne prvine iščejo čebele v cvetnem prahu. Zato so za čebele največja nevarnost rastline, obravnavane s insekticidi, ki so izdaten vir peloda; med te pa spada sadno drevje, repica in podobno. Navzočnost čebel na sadnih vrtovih in sadovnjakih je zanimivejša in z ekonomskega zornega kota pomembnejša za sadjarja kot pa za čebelarja. Drugače pa je z izločanjem nektarja, ki ga v glavnem določajo meteorološki dejavniki.

Vemo, da je drugi vir za čebelno življenje nektar. Parazitske ušice in kaparji (lahnide in lekanije) na hoji in smreki npr. črpajo iz rastlinskega tkiva sladkorne raztopine in beljakovine, neprebavne sestavine pa potem izločajo po rastlinah in jih čebele srkajo. Pri veliki množini tovrstnih živalic so rastline bolj ogrožene kot pa ogroža mana čebele. Drugače je pri nabiranju medicinske na cvetovih kulturnih rastlin (repici, fižolu itn.), kjer je prišlo v zadnjih letih pogosto do zastrupitve čebel.

V veliko večino strupov za čebele sodijo metation E 50, Bi 58, elocron, furadan 75 WP, imidan, ultracid in

podobno. Vsekakor pa je svoje čase pomenil DDT prelomnico za varstvo rastlin pred škodljivci. Slehernemu je znano, da je bil ta pripravek za čebele veliko manj strupen kot pozneje uvedeni organofosforeni in karbamatni insekticidi. V DDT in njemu podobnih snoveh je bil takojšen učinek manjši, bil pa je dolgoročnejši in je deloval daljšo dobo. DDT, HCH in podobni pripravki vsebujejo v vseh molekulah klor, ki se prenaša z dotikom na organizem žuželk. Peroralne možnosti zastrupitve organizma so bile toliko omejene, da je začasna ustavitev delovanja teh snovi v sladkorni raztopini povzročala toksičnost le po mnogokratni uporabi. Tako lahko rečemo, da so bile nekatere teh snovi delno selektivne in da ob določenih pogojih niso bile strupene za čebele. Zato menimo, da je pripravek ekološko selektiven. V svoji osnovi vplivajo vsi insekticidi po svojem delovanju na mrčesov živčni sistem. Posledica nezaznavnega uživanja insekticidov v prvi generaciji je bil pojav kopičenje strupa, ki so ga opazili najprej pri DDT. S kopičenjem teh snovi v telesih se je v nadaljevanju pojavila odpornost. Zato so bili uvedeni insekticidi za drugo generacijo — organofosforni in karbamatni insekticidi. Računati pa je bilo potrebno še s tretjo generacijo.

Kako naj ravnamo, da bomo imeli na podlagi dosedanjih informacij največ koristi pri ohranjanju čebel?

1. Najprej je treba ugotoviti setveni načrt polj z repičnim semenom, fižolom, deteljami, sončnicami, s semenskimi in zdravilnimi rastlinami ter sadovnjake v oddaljenosti 5 km od čebelnih stojišč. Za te poljedelske rastline se najpogosteje uporabljajo sredstva za varstvo rastlin pred škodljivci.

2. Teden pred cvetenjem teh za čebele najbolj privlačnih rastlin se informiramo o morebitni porabi pripravkov za varstvo rastlin.

3. Zahtevamo, da povejo, če bodo uporabile poljedelske organizacije prednostne pripravke, ki so škodljivi za čebele, ali relativno neškodljive po odloku iz leta 1978.

4. Če že morajo uporabiti strupene pripravke, je nujno, da poljedelska organizacija ravna po predpisanih odlokih. Če je le mogoče, je treba za-

gotoviti pomoč pri odvozu čebel na oddajlenost 5 km.

5. Če ni mogoče odvoz vseh čebel, je nujno potrebno zagotoviti kontrolo nad temi čebelarstvi, da bi lahko ugotovili višino nastale škode. Izbrana čebelarstva morajo biti komisij-sko pregledana pred uporabo pesticidov, če so zaprta, in se po dveh dneh obravnavanja s pesticidi pregledajo.

OB DVESTOTI OBLETNICI GLAVARJEVE SMRTI

PETER PAVEL GLAVAR, LANŠPERŠKI GOSPOD

(nadaljevanje)

Glavar omenja, da je pričel čebelariti leta 1744, ko je prišel v Komendo. Nagnjenje do čebel mu je ostalo že iz mladosti. Čebelnjaka za zimo ni potreboval, saj tedaj pri nas in tudi drugod čebel niso prezimovali v čebelnjaku, ampak na temnih podstrešjih in v lesenih shrambah. Do naslednje pomladi pa si je postavil čebelnjak na farovškem vrtu; morda je ena izmed stavbic, ki jih vidimo na bakrorezu Komende iz leta 1753, prav čebelnjak. Sam pravi, da je v Komendi imel navadno 60, včasih tudi nad 100 plemenjakov.

Kmalu potem, ko se je Glavar sam doobra poučil v čebeljarjenju — deloma od okoliških čebelarških mentorjev deloma z lastno prakso in iz čebelarških knjig, je začel misliti, kako bi čebeljarjenju pomagal, zlasti podložnim kmetom, da se ne bi trmasto držali tradicije in vraževerja in da bi pričeli čebelariti po njegovem zgledu, napredneje.

Pašne in čebelarške razmere na »srednjem Dolenjskem« so bile nekoliko drugačne kot na »srednjem Kranjskem«. Zato je imel tu vsako leto za tretjino več rojev, za toliko pa manj medu kot na Gorenjskem. Paša na Dolenjskem se je glede na

podnebne razmere in rodovitnost zemlje od kraja do kraja močno menjavala. Spomladanske rese je bilo na Dolenjskem manj kot na Gorenjskem in ni dala toliko kot na Gorenjskem, kjer so čebele zaradi počasi se topečega snega brale na njej skoraj do kresa. Ko se je Glavar preselil v Lanšprež, je bilo čebelarstvo na Dolenjskem zelo slabo razvito tako po graščinah kakor pri podložnikih, saj je po njegovih ugotovitvah imela v primerjavi z Gorenjsko, čeprav je dosti večja od nje, komaj desetino toliko čebel. Vzrok takega stanja čebelarstva na Dolenjskem je bilo zlasti to, da so vsako jesen pomorili na ti-soče panjev čebel.

Glavar je šele v Lanšprežu zaživel, čeprav je našel graščino in posestvo docela zanemarjeno. Kmalu je postavil opekarno in mlin, dva velika kozolca, katerih šesterokotni zidani stebri še danes kljubujejo zobu časa, zasadil je velik vinograd, sezidal klet in kaščo, kupil prvi mlatilni stroj, za nov hlev je nakupil plemensko živino, uredil je nov sadovnjak s šeststo drevesi in vzgajal na stotine mladih dreves, ki jih je zastonj delil med podložnike, pogozdoval je goličave in napravil cesto od Nemške vasi mimo

Lanšpreža do mirenske ceste, da je mogel po njej mimo drugega prevažati tudi svoje čebele na razne paše na Dobravo, k Sv. Ani, v Primštalu in morda še kam drugam.

Glavar je imel na graščinskem vrtu velik čebelnjak, enega pa kake četrte ure od Lanšpreža v Primštalu pri nekem podložniku in za kostanjevo pašo pašni čebelnjak pri Sv. Ani; imel je do dvesto panjev.

Lastna čebelarška praksa, razgledanost po starejših in sodobnih čebelarških spisih in spremljanje napredka tedanje znanosti, vse to je vplivalo na Glavarja, da je načine čebelarjenja sproti izpopolnjeval in spreminjal.

Glavar v svojih čebelarških spisih le malo piše o čebeljakih. Spočetka jih je uporabljal le od spomladi do jeseni, čez zimo pa je prezimoval svoje čebele »na temnem podstrešju ali v leseni shrambi«. Zato so bili ti čebelnjaki verjetno kaj preprosti; ko je začel čebelariti s prikladami, so bili panji v njegovih čebeljakih v štirih vrstah drug nad drugim tako, da je bil med sleherno vrsto vseskozi puščen prazen prostor za en panj ali priklado. Tak čebelnjak je imel torej po štiri police, ki so se spredaj opirale na štiri prečne late, tako široke, da je bilo za njimi prostora še za priklade. Vrh tega je imel tak čebelnjak spredaj še vrata, ob spodnjem robu prečnih lat pa premične lopute, ki so pozimi zapirale vmesni prostor med legami in tako varovale panje od spredaj pred mrazom in nevšečnimi gosti.

Glavar je spočetka čebelaril v ljudskih panjih, v kakršnih si je tudi oskrbel čebele in v kakršnih so tedaj čebelarili v »srednji Kranjski«, in panji niso bili enotnih mer. Kasneje se je odločil za enotne mere in po njem jih je kasneje povzel z nepomembnimi razlikami Anton Janša. Že Glavarjevi panji so imeli poslikane ponjske končnice.

Glavar hkrati z opisom panja prvi pri nas omenja tudi priklado, to je navaden panj, ki mu odvzame dno in ga navezne med ajdovo pašo na močan panj, »da čebele, napolniviši svoje bivališče, ob dalje trajajoči paši začno delati tudi v zgornjem.« Način čebelarjenja s prikladami po vsej verjetnosti pri nas pred letom 1766 ni bil znan. S prikladami je Glavar skušal rešiti poglavitna vprašanja: kako po potrebi razširiti prostornino panja in s tem zlasti preprečevati rojenje in kako čebelam odvzeti med, ne da bi se bilo potrebno kakorkoli dotikati se njihovega gnezda ali jih celo podirati in moriti. Razen tega pa je Glavar rabil priklade tudi zato, da je vanje ogrebal šibke druge in tretje roje in s tem preprečeval uhajanje; da je jeseni preganjal v vsaj do polovice napolnjene priklade roje, ki si sami niso nanosili dovolj za zimo; da je vanje pred ajdovo pašo preganjal družine iz panjev s starim satjem in jih tako pomlajal in da je spomladi na način, za katerega pravi, da si ga je sam izmislil, v priklade s satjem narejal roje.

Za panje s prikladami se je odločil predvsem zaradi tega, ker v takih panjih lahko pomlajamo satje, ne da bi bilo treba preganjati čebele iz starih panjev. Jeseni odvezamo panju, sestavljenemu iz treh ali štirih priklad, eno ali dve zgornji nakladi s starim satjem, spomladi pa mu podložimo prazne in tako pomlajujemo satje v panju. V teh panjih z lahkoto preprečujemo rojenje z razširjanjem prostora. S tem da razdelimo panj na dvoje in vsaki polovici dodamo podklado, pa si tudi olajšamo narejanje rojev. Tako se tudi rešimo spodrezovanja in pridobimo več lepega medu.

Glavar je bil človek, ki je ljubil red in vestnost pri delu. Vsaki stvari je skušal priti do dna in četudi je mnogo bral, se je raje učil iz svojih izkušenj in ob preverjanju tega, kar je slišal od drugod.

(se nadaljuje)

ČEBELARSKO DRUŠTVO RAVNE NA KOROŠKEM JE PRAZNOVALO 70-LETNICO DELOVANJA IN RAZVILO DRUŠTVENI PRAPOR

JOŽE KERT

Po večmesečnih pripravah na ta relativno visoki jubilej so čebelarji v dneh 12. in 13. oktobra 1984 slovesno proslavili 70-letnico obstoja društva.

Proslavljanje se je pričelo v petek, 12. okt., ob 18. uri z odprtjem čebelarke razstave v prostorih osnovne šole Prežihov Voranc na Čečovju. Navzoč je bil tudi predsednik Zveze čebelarskih društev Slovenije tov. Andrej Petelin. Razstava je bila res vzorno urejena in je predstavila razvoj čebelarskih potrebščin od pred 70. leti do najmodernejših naprav, npr: stroja za odpiranje satnic, električnega točila, električnega puhalnika, topilnika voska itd. Razstavo si je ogledalo več sto ljudi in se o njej izrazilo zelo pozitivno.

Proslava z razvitjem prapora se je pričela v soboto ob 9. uri v Titovem domu na Ravnah. Ob navzočnosti predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, čebelarskih društev koroške regije, pobratnega čebelarskega društva Šmihel nad Pliberkom in predsednika Zveze čebelarskih društev Slovenije tov. Andreja Petelina ter drugih je navzoče pozdravil predsednik čebelarskega društva Ravne tov. Jože Kert.

V svojem govoru je opisal zgodovinski razvoj čebelarskega društva, ki se je rodilo leta 1914. Takrat so na Koroškem ustanovili kar 24 čebelarskih podružnic z glavnim sedežem v Celovcu; le-ta pa je bil povezan s Slovenskim čebelarskim društvom v Ljubljani, ki je bilo ustanovljeno že leta 1897. Med prvo svetovno vojno je delo podružnice nekoliko zamrlo. Prva leta po vojni pa je

Osrednje čebelarsko društvo Slovenije namenilo čebelarskemu društvu na Koroškem posebno skrb. Spomladi leta 1919 je poslalo na Koroško dva vagona sladkorja; brezplačno so razdeljevali AŽ panje in organizirali strokovna predavanja. Vsaka podružnica v Mežiški dolini pa je prešla topilo.

Podružnica je skrbela za strokovno izpopolnjevanje članov. Organizirali so številna poučna predavanja. Predavali so ljudje iz vrst čebelarjev; po večini so bili to učitelji.

Na proslavi je bil navzoč še eden od še živečih soustanoviteljev, tov. Rudolf Golob iz Mežice, ki mu je društvo na proslavi dodelilo posebno priznanje za razvoj čebelarstva v Mežiški dolini.

V obdobju med obema vojnama je podružnica zelo skrbela za izobraževanje čebelarjev, saj so se zavedali, da bo čebelarstvo napredovalo le, če bodo poznali življenje čebel in tehnologijo čebelarjenja.

Povezava med podružnico (takrat Guštanj) in Osrednjim čebelarskim društvom za Slovenijo je bila ves čas pristna in zelo uspešna. Osrednje društvo je skrbelo, da so bili občni zbori pravočasni, izdajalo je glasilo Slovenski čebelar, oskrbovalo člane z drugo literaturo, organiziralo prodajo medu, voščin in rojev, nabavljalo sladkor, kar pa je bilo v času gospodarske krize zelo težavno in omejeno na manjše količine.

Po nemški okupaciji je leta 1942 čebelarska podružnica nehala obstajati. Narodno zavedni čebelarji so se pridružili kulturnemu molku, čebela-

Razvitje društvenega prapora je bil najbolj svečani del proslave

rili vsak po svoje in tiho čakali na osvoboditev.

Društvo je ponovno zaživel leta 1947 in se na novo registriralo kot čebelarstvo Slovenj Gradec, čebelarstva družina Guštanj (zdaj Ravne). Dejavnost se je začela krepiti. Društvo je iz leta v leto napredovalo na vseh področjih, predvsem pri porastu članstva in števila panjev, strokovnem izpopolnjevanju in v organizacijskem utrjevanju. Danes šteje društvo 85 članov, je povezano v Zvezo čebelarjev občine in Zvezo čebelarstev Slovenije. Društvo je že tri leta pobrateno s Slovenskim čebelarstvom v Šmihelu nad Pliberkom v Avstriji, s katerim goji prijateljske odnose; srečanja in skupni izleti so vedno prisrčni. To je kratak izvleček iz obširnega govora predsednika društva.

Posebno slovesno je bilo razvitje prapora, ki ga je opravil predstavnik pokrovitelja KKZ TO Trata Prevalje tov. Zorko Kotnik. Prapor je prevzel predsednik, se zahvalil in ga izročil praporščaku Francu Rožeju, sinu prvega predsednika pred 70 leti ustanovljene čebelarstve podružnice.

Na proslavi so nato podelili 7 odličij Antona Janše II. stopnje in 14 odličij III. stopnje. Obvestili pa so tudi čebelarje, da je UO društva dal v postopek predlog za dva najzaslužnejša člana, tj. Tov. Rudija Orešnika

in Alojza Magerja, da jim Zveza podeli odlikovanja Antona Janše I. stopnje.

Društvo je izdalo tudi 20 priznanj najzaslužnejšim družbenopolitičnim organizacijam, sosednim društvom, pobratenim društvom in Zvezi čebelarstev Slovenije za uspešno sodelovanje pri razvoju čebelarstvega društva Ravne.

Proslavo sta popestrila harmonikarski orkester KUD Prežihov Voranc Ravne in odlični gledališki igralec Stanko Arnšek z recitacijo o Valvasorjem opisovanju čebel na Kranjskem.

Čebelarjem z Raven so na koncu čestitali predstavniki družbenopolitičnega življenja z Raven in sosednih društev.

Ob prevzemu priznanja za sodelovanje z Zvezo čebelarstev Slovenije pa je avditorij pozdravil tudi predsednik Zveze tov. Andrej Petelin. Proslava je bila res vzorno organizirana, za kar gre zahvala posebnemu odboru, vsem članom UO in vsem čebelarjem, ki so sodelovali pri razstavi čebelarstev potrebščin. Vsi pa smo bili srečni, da se je proslave na Ravnah udeležil predsednik Zveze tov. Andrej Petelin, kar smo izkoristili tudi za prijateljsko izmenjavo mnenj in stališč do nekaterih skupnih problemov, ki tarejo vse čebelarje.

OGLASI

Prodam tovornjak 2001 (čebelnjak) in 20 družin na satju. Ivan Jančec, telefon 482 060 (061).

Zaradi izmenjave izkušenj se želim dopisovati s čebelarji, tudi začetniki, ki čebelarijo na visokih legah (nad 600 m nadm. višine). Jože Rotar, Črtomirova 11, 61000 Ljubljana.

Prodam nov valjni stroj za izdelavo satnic. Kupim panjsko rabljeno tehtnico. Stefan Mikec, Gosabna 3 a, Stefan Mikec, 61000 Ljubljana, tel. 341 824 (061).

Kupimo dobro ohranjene AŽ panje desetsatarje. Čebelarsko društvo Občine Ljubljana — Center 61000 Ljubljana. Poštni predal 396.

OBČNI ZBOR ČD KRIM

Upravni odbor ČD Krim obvešča svoje člane in čebelarje iz območja KS Podpeč — Preserje in Rakitna, da bo občni zbor društva v nedeljo dne 20. 1. 1985 ob 9. uri v prostorih KS Podpeč—Preserje, Kamnik pod Krimom št. 6.

Ob tej priliki bomo pobirali članarino za leto 1985. Pisnih vabil ne bomo pošiljali.

Upravni odbor ČD Krim

OBČNI ZBOR OBALNIH ČEBELARJEV

Vabimo vse člane in nečlane — čebelarje na občni zbor OBALNEGA ČEBELAR-SKEGA DRUŠTVA Koper, ki bo v soboto, dne 12. 1. 1985, leta s pričetkom ob 16. uri v prostorih ZAVAROVALNE SKUPNOSTI TRIGLAV v Kopru, Ljubljanska 2. Na občnem zboru bomo pobirali članarino za leto 1985. Dnevni red bo običajen.

Predsednik OČD:
Anton Sedmak

OBVESTILO

Čebelarje obveščamo, da bo dne 12. januarja 1985 ob 9 uri na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, Jamnikarjeva 101, pod Rožnikom, predaval prof. dr. Jože Rihar o življenju in zatiranju zajedavca čebel *Varroa jacobsoni*. V predavanju bodo zajeta tudi najnovejša dognanja s III. medn. simpozija o varozih v Splitu v oktobru 1984.

Predavatelj bo pojasnjeval gradivo z diapozitivi in drugim ter odgovarjal na vprašanja.

ČEBELARSKA DRUŽINA MARIBOR-MESTO p. o.

obvešča svoje člane in druge občane, ki jih zanima čebelarstvo, da bodo redne mesečne seje IO in strokovni debatni večeri tudi v prihodnje vsak drugi torek v mesecu s pričetkom ob 17. uri pozimi, to je vključno do meseca aprila 1985, poleti pa s pričetkom ob 19. uri od maja do vključno oktobra 1985 v posebni so-

bi Restavracije »Center«, Prešernova ul. 8, pritličje, desno, v klasični restavraciji v Mariboru. Vabimo vse svoje člane in tudi občane, ki se zanimajo za čebelarstvo.

Maribor, dne 15. 10. 1984.

Tajnik IO ČD Maribor-mesto
Stane Sajevec

ANTON KAJŽER

Dne 17. julija 1984 smo se člani ČD Kranj za vedno poslovili od našega dolgoletnega člana Antona Kajžerja na Šmartinskem pokopališču v Bitnjah pri Kranju.

Rodil se je 4. junija 1913 v Studenem pri Lukavici v Poljanski dolini. Po vojni si je zgradil dom in čebelnjak. Čebelariti je začel že leta 1941. Ob delu na železnici je vedno pridno skrbel tudi za čebele. Udeleževal se je predavanj in in vsem nesebično pomagal z nasveti. Uspešno je opravil tudi tečaj za pooblaščenega čebelarskega preglednika. Bil je vsa leta zelo delaven član čebelarske družine Kranj za kar je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje. Bil je vesten čebelar, kar so dokazovale njegove vse številčnejše čebelje družine v čebelnjaku. Pred smrtjo je imel že več kot 50 panjev. Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili tudi številni prijatelji čebelarji, ki ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ČD Kranj

JANKO MAROLT

V marcu 1984 smo se poslovili od dolgoletnega čebelarja, člana čebelarskega društva Stična.

Rodil se je 1900 v Dvorski vasi pri Velikih Laščah v kmečki družini. Že v rani mladosti 1925 je začel čebelariti in že leta 1927 postal član čebelarske družine v Ortniku. Služboval je v več krajih na železnici. Leta 1936 je prišel v Stično kot načelnik železniškepostaje Stična (zdaj Ivančna gorica). Istega leta je bil ustanovitelj čebelarske družine Stična, katere predsednik je bil celih 40 let. Več kot 20 let je bil tudi predsednik društva čebelarjev Grosuplje. Ko mu je v poznih letih začelo zdravje pešati in je funkcije predal mlajšim članom, je bil vse do svoje smrti častni predsednik čebelarskega društva Stična kakor tudi dolgoletni predsednik občinske zveze upokojencev Grosuplje. Bil je tudi član republiške čebelarske Zveze. Odlikovan je bil z

odličji Antona Janše III., II. in I. stopnje. Vedno je čebelaril z več kot 60 AŽ panji. Veliko je tudi prevažal v več krajev naše domovine, zato so ga tudi mnogi čebelarji spoznali in cenili. Vedno je bil do vseh slabosti kritičen in je svoje znanje in izkušnje rad prenašal na mlajše. Pisal je tudi članke za Slovenskega čebelarja.

Zelo dobro se je spoznal na čebelne bolezni in je bil tudi preglednik. Med pojavi čebeljih bolezni je bil vedno med prvimi kot poznavalec, ki je zelo rad pomagal in svetoval pri odpravi bolezni.

K zadnjemu počitku smo preminulega čebelarja Janka pospremili na stiško pokopališče z mnogo praporji in z govorom predsednika občinske čebelarske zveze Grosuplje mag. Franceta Javornika.

Čebelarsko društvo Stična bo čebelarja Janka ohranilo v dobrem spominu kot vzornega čebelarja vedrega duha in vesele narave.

Za njegove čebele bosta v prihodnje poskrbela sinova.

Čebelarsko društvo
Stična

NIKOLAJ GYÖRFI

Sredi najlepšega prebujanja narave je ugasnilo življenje čebelarja Nikolaja Györfija, dolgoletnega člana in častnega člana čebelarskega društva Murska Sobota. Rodil se je 3. 10.

1900 v Murski Soboti.

Po poklicu je bil vrtnar in v naravi je našel smisel svojega življenja. Že v mladosti se je navdušil za čebele. Dobrašen del svojega življenja in ustvarjalnega dela je posvetil čebelarstvu. Aktivno je čebelaril od leta 1933. V njegovem čebelnjaku je bilo tudi do 40 čebeljih družin. Pri čebelah je našel mir in sprostitvev ter si nabral novih moči za vsakdanje delo. Med domačimi čebelarji je bil izredno cenjen in spoštovan.

Bil je delaven v čebelarski organizaciji, kjer je opravljal številne odgovorne dolžnosti; od tega je bil kar 15 let tajnik čebelarskega društva Murska Sobota. Bil je aktiven pobudnik in soustvarjalec pri graditvi plemenilne postaje v bližini M. Sobote.

V svojem vrtnarstvu je z veliko zagnanostjo vzgajal sadike medovitih dreves in jih delil čebelarjem, da bi jih nasadili v bližini svojih čebelnjakov. V Slovenskem čebelarju je občasno objavljaj strokovne članke, prav tako je nesebično prenašal svoje obilne izkušnje na mlajše čebelarje, katerim je bil učitelj, prijatelj in svetovalec.

Za vestno in vsestransko delo na področju čebelarstva je tov. Nikolaj prejel odlikovanje A. Janše II. stopnje.

Dne 3. 4. 1984 ga je množica prijateljev in znancev z velikim spoštovanjem spremila na zadnji poti. Številni čebelarji so se ob društvenem praporju poklonili spominu pokojnika.

Tiho je slovo našega dragega Nikolaja, tiho, boleče, neizprosno. Toda ljubil je svojo zemljo, naj mu bo lahek in miren počitek.

Čebelarstvo M. Sobota

ALOJZ BEZJAK

Umrl je starosta naše čebelarke družine Pernica Alojz Bezjak. Rodil se je 8. VI. 1898. leta, to je v letu, ko je začela izhajati naša revija Slovenski čebelar. Bil je kmečki sin in udeleženec prve svetovne vojne. Leta 1925 si je kupil čebele in potem čebelaril celih 59 let z AŽ panji na toplo stavbo. Bil je suostanovitelj naše čebelarke družine in aktiven član do svoje smrti. Z njim je družina izgubila vestnega člana, mladi pa dobrega učitelja. Kljub obilici dela na kmetiji je vedno našel čas za čebele in jih vestno oskrboval. Želimo mu miren počitek, domačim pa izrekamo sožalje.

ČD Pernica

LUCIJA STARE

V mesecu maju, ko je vsa narava v najlepšem cvetju, nas je za vedno zapustila naša najstarejša članica ČD Bohinjska Bistrica Lucija Stare. Rodila se je 25. 11. 1897 v Drežinjskih Ravnah. Že kot mlado dekle je morala iti služiti kruh po raznih krajih kot gospodinjska pomočnica. Leta 1923 pa se je poročila z Jožetom Staretom iz Studora, ki je bil dober čebelar in vzrejevalec kranjske sivke. Po moževi smrti je

sama vodila čebelarstvo in postala članica ČD Bohinjska Bistrica. Za svojo prizadevnost pri delu v društvu je prejela odlikovanje Antona Janše III. stopnje. Za njene čebele bo od zdaj naprej skrbel dr. Jože Hribar. Ostala nam bo v lepem spominu.

ČD Bohinjska Bistrica

MATIJA ANZELJC

Neizprosna smrt je spet posegla med bloške čebelarje in iztrgala iz naše srede dolgoletnega čebelarja, požrtvovalnega organizatorja, marljivega kmetovalca in delavca za vsesplošni napredek Bloške planote Matijo Anzeljca.

Rodil se je leta 1919 na Glini 5. Od njega smo se poslovili aprila 1984 v Fari pri Novi vasl. Matija je bil med prvimi organizatorji povojnega čebelarstva na Blokah, dolgoletni predsednik našega čebelarkega društva ter dobitnik priznanja Antona Janše 3. stopnje.

Kdo bi verjel, da se bo njegovo življenje tako hitro končalo, saj ni dolgo tega, ko smo skupaj načrtovali, kako bi na Blokah spodbudili mladino za čebelarjenje in rešili propada čebelarstvo na Blokah.

Tvoje čebele ne bodo ostale same, saj bo dvestoletno tradicijo čebelarstva nadaljeval tvoj sin in vnučka, ki si jim vzgojil ljubezen do čebel. Za vse, kar si storil, iskrena hvala!

ČD Bloke — Nova vas

JELKA LENARŠIČ

Dne 4. novembra 1984 smo čebelarji čebelarkega društva Brezovica pri Ljubljani pospremili na domače pokopališče k zadnjemu počitku našo večletno članico Jelko Lenaršič.

Komaj 45-letni in polni življenjske moči je tragična nesreča, v kateri je preminila, prekrižala načrte za prihodnost in jo iztrgala svojim najbližjim.

Poleg kmetovanja in vodenja gospodinjstva je vedno našla čas za nego bolnega moža Cirila in za vsa dela pri oskrbovanju čebel. Tudi za letošnjo zimo jih je pripravila na prezimovanje. Največ znanja si je pridobila s prakso; pre-

birala pa je tudi strokovno čebelarstvo literaturo. Znanja pa ni obdržala le zase temveč ga je bila vedno pripravljena razdajati tudi drugim.

Jelka je izpolnjevala svoje življenje v skrbi za družino, ki ji je zvesto stala ob strani. Pogrešali jo bodo vsi, tako družina kot mi čebelarji, predvsem pa njene čebelice.

Pri odprtem grobu se je v imenu ČD Brezovica poslovil od nje tajnik društva. Ohranili jo bomo v lepem spominu!

ČD Brezovica pri Ljubljani

JOŽE ARKO

Dne 4. marca smo se čebelarji ČD Ribnica poslovili od našega člana Jožeta Arka. Rodil se je 1. 7. 1915 v Podklancu pri Sodražici. Druga svetovna vojna ga je doletela na Koroškem in tam je bil do konca vojne. Toda klic domovine je bil premočan in vrnil se je v svoj rojstni kraj.

Ustvaril si je družino, razvedrila pa je iskal tudi v naravi. Postal je član »zelenih bratovščine«, vendar je našel zadovoljstvo in sprostitev šele pri čebelah. Leta 1947 je postal čebelar in ostal svojim živalcam zvest do smrti. Organiziran čebelar je postal že ob ustanovitvi ČD Ribnica leta 1963. Bil je izredno delaven, zato so ga vedno volili v IO ČD. Opravljal je različne funkcije in je za prizadevno delo dobil priznanje Antona Janše 3. stopnje.

Njegovo poštenost, prizadevnost in priljubljenost je potrdila velika množica

ca ljudi na njegovi zadnji poti in obilo cvetja na njegovem grobu.

S poslovnimi besedami zastopnika LD Sodražica in tajnika našega ČD, z zadnjim pozdravom rogistov, pevcev LD in častno salvo smo se mu skušali oddolžiti za vse, kar je storil. Njegovega prijateljskega nasmeha pa ne bomo več videli.

ČD Ribnica

KAREL ČRGULJ

Narava in tudi čebelice so že počivale, ko nas je zapustil naš član Karel Črgulj. Bil je dober čebelar, oče in dedek.

Rodil se je 4. 11. 1908 na Račkem vrhu (Kapela v Slovenskih goricah). Izučil se je za trgovca in se leta 1936 preselil v Rogoznico pri Ptujju. Po osvoboditvi se je zaposlil pri trgovskem podjetju »IZBIRA«. Zadnja leta pred upokojitvijo pa je bil poslovodja trgovine »Josip Kraš« v Ptujju. Bil je dolgoletni član našega društva in tudi več let društveni blagajnik. Veliko je pripomogel, da ima danes društvo svoj lepi prapor.

Odlikovani so bili z redom Antona Janše 3. in 2. stopnje. Da je bil resnično priljubljen med nami, smo videli na njegovi zadnji poti februarja 1984, ko ga je spremljala velika množica kljub močnemu sneženju.

Pogrešali ga bomo tako čebelarji kakor tudi njegova žena, sin, snaha in vnuk, ki bosta na njegovem domu še naprej negovala njegove čebele.

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarstev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992.

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Höningfeld, dr. Jože Korošec.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivc, Boris Slavec, Jože Bregar.

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: Danica Bizjak prof.

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 1.400.—, za tujino 2.400.—, za člane čebelarstev drugih republik 1.400.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 150.— dinarjev za tujino 260.— dinarjev.

Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 18.000.— din, pol strani 10.000 din, četrt strani 5.000.— din. Splošni oglasi: beseda 30 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 30 dinarjev. Članarina znaša 1.000.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Razvijajo sofinancira RSS.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 10.000 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.

hp medex
ljubljana

Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK Ljubljana
50100-601-10404

TOČILA ZA MED

V naših poslovalnicah v Ljubljani in Krškem vam nudimo:

Točila za med uporabljamo za točenje medu. Izdelana so iz nerjaveče ali aluminijaste pločevine. Sestavljena so iz soda in pokrova, v katerem je paličast ali mrežast koš. Os koša leži v konusnem ležaju na dnu soda. Izdelujemo tudi koše s plastično zaščito. Pogon točila je lahko ročen ali električen. V spodnjem delu soda je vgrajena odtočna štula. Vsa točila iz naše izdelave so tangencialna.

Izdelujemo in prodajamo naslednje tipe točil:

- točila iz aluminija na tri sate izd. 416 AŽ + LR 3S, art. 417 DB-LR 3s,
- točila iz aluminija na štiri izd. art. 418/a DB + LR 4S, art. 419/c AŽ + LR 4S,
- točilo iz nerjaveče pločevine izd. 419/d AŽ + LR 4S.

ELEKTRIČNO GONILO MKM 3922 (art. 435)

Električno gonilo je namenjeno za pogon 4- do 6-satnega čebelarkega točila. Ohišje motorja in elektronskega regulatorja je vlitno iz al. zlitine in je mehansko zelo odporno. Pritrdi se preprosto na nosilno vez točila ali pogona točila z dvema vijakoma. Ima že priloženo sklopko za prenos na os koša točila: premer osi je 14 mm.

Elektronski regulator števila obratov je reguliran na zadnjem delu motorja. Regulacija vrtljajev je mogoča od 0—300 vrtljajev v minuti. Na gornjem delu motorja ali elektronskega regulatorja je vgrajena signalna žarnica, ki nam kaže, ali je motor vključen ali ne; z vrtenjem gumba v levo ali desno izbiramo zaželeno smer in hitrost vrtenja koša točila.

Aparat je ozemljen po jus n. m. 1.001 zaščitni razredi.

- priklj. napetost: 220 V + — 10 %
- priključna moč: 100 W
- tok: 1 a
- vrtljaji: 0 — 300 vrt./min.
- pogon: trajen